

SPIS TREŚCI

Wstęp, podstawa, cel, przedmiot i zakres opracowania

I. UWARUNKOWANIA GMINY

1.1. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE

1.2. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

1.2.1. Położenie geograficzne gminy

1.2.2. Użytkowanie ziemi

1.3. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE W SKALI KRAJU I REGIONU

1.4. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1.4.1. Ukształtowanie terenu

1.4.2. Budowa geologiczna

1.4.3. Surowce mineralne i złoża kopalin

1.4.4. Stosunki wodne

1.4.5. Klimat

1.4.6. Flora i fauna

1.4.7. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

1.4.8. Warunki podłoża budowlanego

1.4.9. Podatność środowiska na degradację

1.4.10. Zagrożenie i degradacja środowiska

1.5. OBSZARY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE

1.5.1. Spalski Park Krajobrazowy

1.5.2. Pomniki przyrody

1.5.3. Parki podworskie

1.6. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

1.6.1. Zasoby kulturowe

1.6.2. Strefy ochrony konserwatorskiej

1.7. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

1.7.1. Demografia

1.7.2. Zatrudnienie i bezrobocie

1.7.3. Działalność produkcyjna i usługowa

1.7.4. Finanse publiczne

1.8. WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW - INFRASTRUKTURA

SPOŁECZNA

1.8.1. Mieszkalnictwo

1.8.2. Edukacja

1.8.3. Ochrona zdrowia

1.8.4. Kultura

1.8.5. Administracja i łączność

1.8.6. Turystyka i rekreacja

1.8.7. Straż pożarna

1.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1.9.1. Gospodarka odpadami

1.9.2. Gospodarka wodno-ściekowa

1.9.3. Elektroenergetyka

1.9.4. Gazownictwo

1.9.5. Ciepłownictwo

1.9.6. Telekomunikacja

1.9.7. Komunikacja

1.9.8. Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z przebiegu infrastruktury technicznej

II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

2.1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

- ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENU
- 2.2. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ
STUDIUM-GENERALNE USTALENIA
 - 2.3. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW
ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY
WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY
 - 2.4. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI
I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
 - 2.4.1. Komunikacja
 - 2.4.2. Infrastruktura techniczna
 - 2.4.2.1. Zaopatrzenie w wodę
 - 2.4.2.2. Gospodarka ściekowa
 - 2.4.2.3. Gospodarka odpadami
 - 2.4.2.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną
 - 2.4.2.5. Zaopatrzenie w gaz
 - 2.4.2.6. Ciepłownictwo
 - 2.4.2.7. Telekomunikacja
 - 2.4.3. Obronność kraju
 - 2.5. USTALENIA DOTYCZĄCE ZASAD OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA
ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, PRZYRODY I ŚRODOWISKA KULTUROWEGO
 - 2.6. USTALENIA DOTYCZĄCE ZASAD KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI
PUBLICZNEJ
 - 2.7. OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM
 - 2.8. OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM
 - 2.9. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI
PRODUKCYJNEJ
 - 2.10. OBSZARY DO OBJĘCIA MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
 - 2.11. OBSZARY WYMAGAJĄCE SCALEŃ
 - 2.12. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI
I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH
 - 2.13. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ
W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY
 - 2.14. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH
 - 2.15. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI
LUB REKULTYWACJI
 - 2.16. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF
OCHRONNYCH

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZERNIEWICE

Wstęp, podstawa, cel, przedmiot i zakres opracowania.

Podstawę prawną opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy stanowi Uchwała nr XXXV/215/06 Rady Gminy Czerniewice z dnia 21 czerwca 2006 roku o przystąpieniu do sporządzenia „Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice”, podjęta w oparciu o ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (Dz.U.Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami).

Celem sporządzenia zmiany Studium jest konieczność uaktualnienia polityki przestrzennej gminy, która nie może być w pełni realizowana w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice przyjęte Uchwałą Nr XV/110/2000 z dnia 29 czerwca 2000 roku Rady Gminy Czerniewice.

Jako główne cele rozwoju gminy przyjęto osiągnięcie wszechstronnego rozwoju, zapewniającego poprawę warunków życia mieszkańców przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Celem ekonomicznym jest wszechstronny rozwój gospodarczy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz dobrobytu mieszkańców.

Celem społecznym jest obniżenie bezrobocia oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury społecznej i technicznej.

Celem przyrodniczym jest ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego poprzez racjonalną gospodarkę takimi zasobami jak wody powierzchniowe i podziemne, lasy, gleby, ochrona rezerwatów, obszarów chronionego krajobrazu, parków krajobrazowych przed szkodliwymi oddziaływaniami.

Celem kulturowym jest zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego.

Celem przestrzennym jest kształtowanie ładu przestrzennego przy zachowaniu walorów przyrodniczych, kulturowych środowiska i przy zapewnieniu walorów krajobrazowych.

Istotną zmianą, w stosunku do wymogów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. , jest konieczność zapewnienia czynnego udziału społeczeństwa w procesie stanowienia prawa miejscowego już na etapie określania polityki przestrzennej gminy, tzn. na etapie opracowywania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Elementem zapewniającym udział społeczeństwa w opracowywanym dokumencie jest wyłożenie go do publicznego wglądu, celem zebrania uwag, a następnie zorganizowanie publicznej dyskusji nad przyjętymi rozwiązaniami.

Przedmiotem opracowania zmiany Studium jest cała gmina w granicach administracyjnych. W oparciu o Studium przyjęte w 2000 r .opracowany został, na cały obszar gminy, plan zagospodarowania przestrzennego, (po ocenie spójności z zapisami Studium).

Zakres zmiany Studium obejmuje zmianę kierunków polityki przestrzennej gminy, wynikającą przede wszystkim ze złożonych wniosków mieszkańców, dla których nie można realizować zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy, z uwagi na niezgodność tychże wniosków i przyszłych planów z zapisami Studium. Bowiem wejście w życie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. skutkuje koniecznością zachowania zgodności (nie tylko spójności) opracowywanych planów z ustaleniami studium.

Zakres zmiany Studium wynika także z konieczności dostosowania Studium do zapisów art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. w zakresie objętym zmianą, określoną § 8.1 i 2 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. Zakres opracowania określa w/w ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U.Nr 118, poz. 1233).

Zakres zmiany dotyczy:

- wyznaczenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej
- wyznaczenia nowych terenów zabudowy zagrodowo-mieszkaniowo-usługowej
- wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę rekreacyjną
- wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę produkcyjno-magazynowo-składową
- wyznaczenie nowych terenów pod usługi rzemiosła
- wyznaczenia nowych terenów komunikacji – dróg gminnych i zmianie funkcji dróg wewnętrznych na drogi gminne
- wyznaczenia nowych terenów pod zalesienie
- wyznaczenie terenów pod lokalizację oczyszczalni ścieków
- wyznaczenie terenów pod powierzchnią eksploatację kruszywa.
- wyznaczenia terenów pod lokalizację farm wiatrowych

Jako podstawowe w opracowaniu zmiany Studium wykorzystano:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice – przyjęte Uchwałą Nr XV/110/2000 Rady Gminy z dnia 29 czerwca 2000 r. (z opracowaniem ekofizjograficznym) – opracowane przez: Pracownia Architektury Krajobrazu „EKO-STYL” 97-100 Tomaszów Mazowiecki, ul. Szkolna 25, generalny projektant – mgr inż. arch. Waław Guzek.
2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice przyjęty uchwałą nr XVI/101/04 z dnia 20 kwietnia 2004 r.
2. Plan rozwoju lokalnego gminy Czerniewice – opracowanie Centrum Zrównoważonego Rozwoju 91-063 Łódź, ul. Legionów 2 – wrzesień 2004 r.
3. Program ochrony środowiska gminy Czerniewice – styczeń 2005 r. - jako załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXV/153/05 Rady Gminy Czerniewice z dnia 29 kwietnia 2005 r.
4. Plan gospodarki odpadami dla gminy Czerniewice – jako załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XXV/153/05 Rady Gminy Czerniewice z dnia 29 kwietnia 2005 r.
5. Dane i materiały udostępnione przez Urząd Gminy Czerniewice, dot. infrastruktury społecznej, technicznej, w tym komunikacji.
6. Dane Urzędu Statystycznego.
7. Wytyczne z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego
8. Strategię rozwoju województwa łódzkiego
9. Politykę leśną Państwa
10. Politykę ekologiczną Państwa
11. Koncepcję polityki przestrzennego zagospodarowania kraju.
12. Dyrektywy EWG o ochronie naturalnych ekosystemów dzikiej fauny i flory.

Z materiałów wchodzących w skład studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uchwaleniu podlegają:

1. Rysunek zmiany Studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy - w skali 1:25 000
2. Rysunek zmiany Studium - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy - w skali 1:25 000
Infrastruktura techniczna

3. Tekst zmiany Studium
4. Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany Studium.

I. UWARUNKOWANIA GMINY

Położenie gminy, jej sąsiedztwo, powiązania zewnętrzne i wewnętrzne, uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze określają miejsce gminy w układzie gospodarczym i przestrzennym kraju.

1.1. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE

Pierwsze wzmianki pisane na temat Czerniewic pochodzą z 1396 roku, kiedy to właścicielem wsi Czerniewice był Andrzej Rzeszotko herbu Łabędź, syn Miesława z Konecka, który polecił budowę kościoła św. Andrzeja. Andrzej Rzeszotko dokonał przed 1413 rokiem fundacji na rzecz tegoż kościoła, gdyż do tego czasu nie miał on praw parafialnych. Kolejnym wymienianym z nazwiska właścicielem Czerniewic był Stefan Rudzki herbu Wąż (ok. 1609 roku), w drugiej połowie XVII wieku - Aleksander Feliks Lipski herbu Lada, zaś pod koniec XVII wieku Antoni Turski, który sprzedał dobra Czerniewice Stanisławowi Lipskiemu herbu Grabie. Do początków XX wieku ziemie gminy Czerniewice wielokrotnie zmieniały swych właścicieli. Pozostały po nich do dzisiejszych czasów dość dobrze zachowane zespoły dworsko-parkowe, będące doskonałym świadectwem dawnego porządku. Czerniewice były narażone na wielokrotne przemarsze wojsk i walki zbrojne. Do najgroźniejszej bitwy doszło 24 sierpnia 1656 roku. Wówczas Stefan Czarniecki na gościńcu wiodącym z Czerniewic do wsi Lipie stoczył bitwę z wojskiem szwedzkim. W wyniku walk spalone zostały wsie Czerniewice oraz Lipie i Strzemeszna.

Ważną dla kultury tej ziemi datą był rok 1773, kiedy to z polecenia Komisji Edukacji Narodowej została założona szkoła parafialna. W 1818 roku utworzono na mocy dekretów gen. Józefa Zajączka - Namiestnika Królestwa Polskiego urząd gminy, który obejmował wioski: Bukowiec, Teodozjów, Studzianki, Zagóry, Lipie, Krzemienicę, Wólkę Jagielczyńską, Chociw, Wale, Strzemeszna, Wielką i Małą Wolę, Gaj, Annopol, Paulinów, Stanisławów i Lechów. W 1820 roku powstała w Czerniewicach pierwsza szkoła elementarna. W 1841 roku, ówczesny dziedzic Jan Wojciech Lechowski założył w Czerniewicach przy kościele dom szpitalny, schronienie dla starców i kalek.

W czasie walk narodowowyzwoleńczych w XIX wieku tereny gminy były miejscem przemarszu i potyczek oddziałów powstańczych z wojskami carskimi. Po upadku powstania styczniowego w 1867 roku reaktywowano gminę w Czerniewicach oraz utworzono sąd gminny III okręgu, w którym sądzono sprawy z terenu gmin Czerniewice, Lubochnia, Rzeczyca i Budziszewice. W czasie I wojny światowej wieś Czerniewice została zajęta przez Niemców, którzy zatrzymali się tu na dłuższy czas, kwaterując m.in. w kościele zamieniając go na stajnię, co spowodowało znaczne zniszczenie kościoła. W okresie międzywojennym w skład gminy wchodziły 23 wsie, 8 kolonii, 5 osad młynarskich oraz 7 majątków ziemskich. Wybuch II wojny światowej oraz lata okupacji to okres współpracy mieszkańców gminy z partyzantami, masowych aresztowań i rozstrzelanie osób podejrzanych o konspirację. Okres ten upamiętniają liczne miejsca pamięci narodowej, pamiątkowe krzyże i głazy.

1.2. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

1.2.1. Położenie geograficzne gminy, ludność

Wg J. Kondrackiego („Geografia fizyczna Polski”, PWN, Warszawa 1978) obszar gminy Czerniewice leży w południowej części Niziny Środkowopolskiej w obrębie trzech mezoreginów: część południowa należy do Równiny Piotrkowskiej, część północno-wschodnia do Wysoczyzny Rawskiej zaś północno-zachodnia do Wzniesień Łódzkich. W morfologii terenu wyraźnie zaznaczają się wzgórza morenowe Żelechlińskie tworzące wyraźny ciąg w północno-zachodniej części gminy, pozostała część gminy to duże prawie płaskie pola piaszczyste znajdujące się w północno-wschodniej części gminy. W dolinach rzek występują utwory organiczne: torfy

i namuły. Tarasy rzeczne zbudowane są z piasków i żwirów rzecznych. Gmina Czerniewice położona jest w północno-wschodniej części województwa łódzkiego. Pod względem administracyjnym od 1999 roku jest jedną z 177 gmin należących do województwa łódzkiego (do czasu nowego podziału administracyjnego należała do województwa piotrkowskiego), w powiecie tomaszowskim. Od południa graniczy z gminą Lubochnia i Inowłódz, od zachodu z gminą Żelechlinek, od wschodu z gminą Cielądz i Rzeczyca, zaś od północy z gminą Rawa Mazowiecka.

Ludność gminy Czerniewice wynosi 5318 osób (stan na 31.12.2006 rok). Zajmuje powierzchnię 122,77 km², co stanowi 0,7% powierzchni województwa (18219km²). Gmina liczy 28 sołectw i 35 miejscowości. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi 43 osoby /km.

Według danych Spisu Powszechnego z 2002 r. na 100 mężczyzn przypadają 99 kobiet.

Lp.	Nazwa sołectwa	Nazwa wsi	Liczba mieszkańców we wsiach W latach		Liczba mieszkańców w sołectwach w latach		Zmiana liczby ludności we wsiach
			1998r.	2006r.	1998r.	2006r.	
1.	Annopol Duży	Annopol Duży Annopol Mały	92 31	92 29	123	121	0 -2
2.	Annów	Annów	195	194	195	194	-1
°	Chociw	Chociw	669	639	669	639	-30
4.	Chociwek	Chociwek	75	65	75	65	-10
5.	Czerniewice	Czerniewice Zagóry Józefów	835 54 61	869 50 57	950	976	+34 -4 -4
6.	Dąbrówka	Dąbrówka	180	154	180	154	-26
7.	Mała Wola	Mała Wola Dzielnica	119 46	109 41	165	150	-10 -5
8.	Gaj	Gaj	63	52	63	52	-11
9.	Stanisławów Studziński	Stanisławów Studziński Helenów	143 1	138 1	144	139	-5 0
10.	Krzemienica	Krzemienica	207	195	207	195	-12
11.	Lechów	Lechów	176	179	176	179	+3
12.	Lipie	Lipie	202	191	202	191	-11
13.	Nowa Strzemeszna	Nowa Strzemeszna	70	75	70	75	+5
14.	Nowe Studzianki	Nowe Studzianki	80	81	80	81	+1
15.	Teodozjów	Teodozjów Paulinów	63 59	58 60	122	118	-5
16.	Podkonice Duże	Podkonice Duże	159	162	159	162	+3
17.	Podkońska Wola	Podkońska Wola Podkonice Małe	76 56	99 53	132	152	+23 -3
18.	Podkonice Miejskie	Podkonice Miejskie	106	100	106	100	-6
19.	Stanisławów	Stanisławów Lipski	148	121	148	121	-27

	Lipski						
20.	Strzemeszna	Strzemeszna	183	171	183	171	-12
21.	Strzemeszna I	Strzemeszna I	112	103	112	103	-9
22.	Studzianki	Studzianki	239	222	239	222	-17
23.	Turobów	Turobów	128	115	128	115	-13
24.	Wale	Wale	143	143	143	143	0
25.	Wielka Wola	Wielka Wola	286	279	286	279	-7
26.	Wólka Jagielczyńska	Wólka Jagielczyńska	150	133	150	133	-17
27.	Zubki Duże	Zubki Duże	181	166	181	166	-15
28.	Zubki Małe	Zubki Małe	110	122	110	122	+12
	Razem		5498	5318	5498	5318	-180

Z powyższego zestawienia wynika, iż w ciągu 8 lat liczba ludności gminy zmniejszyła się o 180 osób, tj. o 3,3 % w stosunku do 1998 r. Spadek liczby ludności zanotowały 24 miejscowości. Największy spadek ma miejsce w miejscowości: Chociw (30 osób), Stanisławów Lipski (27 osób), Dąbrówka (26 osób), Studzianki i Wólka Jagielczyńska (po 17 osób). Wzrost nastąpił w 7 miejscowościach; istotniejszy tylko w Czerniewicach (34 osoby) i Podkońskiej Woli (23 osoby), w 4 miejscowościach liczba mieszkańców pozostała bez zmian.

Liczba ludności gminy w latach 1998-2006 wg danych Urzędu Gminy Czerniewice

Gmina	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Czerniewice	5318	5413	5395	5369	5331 ??	5337	5356	5332	5318

W sąsiedztwie gminy znajdują się dwa duże ośrodki miejskie i zarazem przemysłowe Tomaszów Mazowiecki w odległości 18 km i Rawa Mazowiecka w odległości 14 km. Odległość gminy od Łodzi wynosi 64 km, a od Warszawy - 90 km.

Z północnego wschodu na południowy zachód przez gminę przebiega trasa Warszawa - Katowice, stąd gmina ma doskonałą dostępność komunikacyjną i dogodne połączenie praktycznie z całym krajem. Obecnie podstawowym charakterem gminy jest rolnictwo i niewielkie zakłady usługowo-przemysłowe. Występują tu eksploatowane złoża surowców naturalnych. Istnienie zabytków architektury i budownictwa, dobry stan środowiska przyrodniczego, niezdegradowanego przez przemysł, stawiają nowe możliwości rozwoju typowo rolniczej gminy dla różnorodnych formach działalności gospodarczo-usługowej, agroturystyki i szeroko rozumianej rekreacji.

Południowo-wschodnia, zalesiona część gminy znajduje się w granicach otuliny **Spalskiego Parku Krajobrazowego**, utworzonego mocą Rozporządzenia Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/95 z dnia 5.10.1995 r. (Dz.U.Woj. Piotrk. Nr 15 z dnia 13.10.1995r.).

1.2.2. Użytkowanie ziemi

Użytkowanie gruntów na terenie gminy w gospodarstwach indywidualnych w 1997r. i na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego w 2002 r. przedstawia się następująco :

Użytkowanie gruntów	Powierzchnia	
	w 1997 r.	w 2002 r.
Powierzchnia ogółem	9114 ha	9054
Użytki rolne razem w tym:	8070 ha	8016
grunty orne	7167 ha	7088
Sady	89 ha	112
Łąki	573 ha	634
pastwiska trwałe	241 ha	183
Lasy i grunty leśne	654 ha	623

Pozostałe grunty i nieużytki	390 ha	415
------------------------------	--------	-----

Charakterystyka gospodarstw rolnych na podstawie Spisu Powszechnego z 2002 r.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw w %	
	Ogółem	1157
Do 1 ha	110	9,5
1-5 ha	402	34,7
5-10 ha	396	34,2
10-15 ha	151	13,1
15 ha i więcej	98	8,5

Z tabeli tej wynika, iż około połowy gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa od 5 do 15 ha; gospodarstwa małe – do 5 ha – około 44 %, natomiast gospodarstwa powyżej 15 ha tylko 8,5 %.

1.3. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE W SKALI KRAJU I REGIONU

Politykę przestrzenną wynikającą z uwarunkowań i dyspozycji środowiska przedstawiono w "Studium" na tle powiązań przyrodniczo-funkcjonalnych gminy Czerniewice z terenami otaczającymi w skali województwa i kraju, w tym koncepcji Krajowej Sieci Ekologicznej (EKONET - Polska). Dotyczy to głównie istniejących i przesądzonych planistycznie uwarunkowań i ustaleń w zakresie kształtowania ekologicznego systemu obszarów chronionych, w tym głównych jego ogniw jak obszary węzłowe, korytarze i ciągi ekologiczne.

Południowa i północna część gminy wchodzi w skład wojewódzkiego systemu obszarów chronionych. Obejmuje on sieć obiektów chronionych (otulinę Spalskiego Parku Krajobrazowego, Obszar Chronionego Krajobrazu Spalско-Sulejowski, Koluszkowsko-Lubochniański oraz Górnej i Środkowej Rawki, Zespół Parkowo-Krajobrazowy Ptasia Góra, pomniki przyrody, parki zabytkowe i aleje) połączonych elementami uzupełniającymi (doliny mniejszych rzek, tereny mokradłowe, źródlika) i towarzyszącymi im naturalnymi formami roślinności (łąki, zadrzewienia, lasy). Całość stanowi zwarty przestrzennie i funkcjonalnie układ przyrodniczy, którego zachowanie jest niezbędne dla utrzymania równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych w regionie.

W zakresie ochrony środowiska zarówno na terenie historycznego miasta jak i gminy obowiązują zasady prowadzenia polityki ekologicznej zgodnej z założeniami polityki europejskiej, krajowej, wojewódzkiej i lokalnej w oparciu o obowiązujące ustawy i przepisy szczegółowe, bądź zarządzenia dotyczące:

- a) ochrony i kształtowania terenów leśnych;
- b) ochrony wód powierzchniowych i podziemnych ujęć wody;
- c) ochrony gleb;
- d) ochrony przyrody;
- e) ochrony dóbr kultury;

Uwzględniając koncepcję Krajowej Sieci Ekologicznej (EKONET - Polska) teren gminy wchodzący w skład otuliny Spalskiego Parku Krajobrazowego stanowi obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym (biocentra i strefy buforowe). Obszary węzłowe odznacza duża różnorodność gatunkowa oraz różnorodność form krajobrazowych i siedliskowych, są one także ważnymi ostojami dla gatunków rodzimych i wędrownych, w tym zwłaszcza rzadkich i zagrożonych wyginięciem. W obrębie obszarów węzłowych wyróżniono biocentra, które stanowią obszary

nagromadzenia największych walorów przyrodniczych. Otoczone są strefami buforowymi, które mają wyróżniające się walory, ale nie tak wysokie jak walory biocentrów. Strefy buforowe określają także zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych, biotycznych i abiotycznych, w całym obszarze węzłowym. W przyszłości strefy buforowe stanowią będą teren działań ochronnych i optymalizacji form gospodarowania w celu zachowania istniejących i przywrócenia utraconych wartości przyrodniczych. Przestrzeń Spalskiego Parku Krajobrazowego, z racji pełnionych funkcji i posiadania wielu walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych wymaga zabezpieczenia przed skutkami cywilizacyjnej działalności człowieka.

1.4. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

1.4.1. Ukształtowanie terenu

Obszar gminy leży na terenie wyżyny lodowcowej. W morfologii terenu wyraźnie zaznaczają się liczne wzgórza morenowe tworzące wyraźny ciąg na zachodzie - wzgórza Żelechlińskie moren czołowych. Przeważająca część gminy to duże prawie płaskie pola piaszczyste, w dolinach rzek występują utwory organiczne: torfy i namuły. Tarasy rzeczne zbudowane są z piasków i żwirów rzecznych. Zróżnicowanie hipsometryczne powierzchni terenu waha się w granicach 160 m n.p.m. w dolinie rzeki Krzemionki do 190 m n.p.m. w pasie wzgórz morenowych wzdłuż zachodniej granicy gminy.

1.4.2. Budowa geologiczna

Omawiany obszar leży w obrębie antyklinorium kujawskiego, zbudowane jest ono z utworów należących do jury i kredy, na których niezgodnie leżą utwory trzeciorzędu. Utwory czwartorzędu są głównym elementem budowy geologicznej tego terenu, a należą do nich gliny zwałowe, piaski, żwiry i głązy wodnolodowcowe pochodzące z topniejącego lądolodu oraz piaski i żwiry rzeczne. Miąższość tych utworów waha się od dziesięciu do kilkudziesięciu metrów. Osady zlodowaceń środkowopolskich odgrywają główną rolę w kształtowaniu powierzchni omawianego terenu, stanowią zwartą pokrywę osadów o dużej miąższości. Wykształcenie osadów jest bardzo zróżnicowane, w ich skład wchodzi gliny zwałowe oraz serie osadów interglacjalnych. W czasie stadiału maksymalnego (Pilicy) zlodowacenia Warty, lądolód skandynawski dotarł aż do brzegów obecnej doliny dolnej Pilicy, przekraczając ją nieznacznie. Gлина zwałowa na omawianym obszarze nie tworzy zwartej pokrywy, lecz występuje płatami. W czasie recesji zlodowacenia Warty, na opisywanym terenie, utworzyło się wiele form deglacjacji - powstała cała rzeźba wyżyny, ukształtowały się żelechlińskie moreny czołowe, znaczące kolejne etapy postępu lądolodu. Utwory wodnolodowcowe tworzą rozległe płaty centralnej i południowej części gminy. Zlodowacenie Wisły nie sięgnęło na omawiany teren, ale jego wpływ zaznaczył się w dolinach rzek. Początkowo zostały one zasypane piaskami ze żwirem, a później wyerodowane tworząc tarasy akumulacyjno-erozyjne. W holocenie nastąpiło ocieplenie klimatu, wzmożła się erozja, a następnie akumulacja rzeczna. W zamkniętych obniżeniach terenu, na całym obszarze, powstały namuły i torfy, zaś na zboczach rozwinęły się procesy denudacyjne.

1.4.3. Surowce mineralne i złoża kopalin

W granicach gminy udokumentowano dotychczas kilkanaście złóż kopalin pospolitych o zasobach bilansowych.

Jedno z nich „Wale” należy do złóż kruszywa naturalnego, pozostałe są złożami surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Złoże kruszywa naturalnego

- „Wale” - złożo to udokumentowano w osadach pochodzenia wodnolodowcowego. Posiada ono sporządzoną kartę rejestracyjną złoża. Występują tu piaski ze żwirem. Nakład złoża stanowią gleba oraz piaski zaglinione o średniej grubości 0,63m.

Piaski ze żwirem budujące złoża osiągają średnią miąższość 3,45m, ich punkt piaskowy wynosi średnio 67,1%, a średnia zawartość pyłów 8,1%. Kopalina ta może być wykorzystywana w budownictwie i drogownictwie. Obecnie, surowiec nie jest wydobywany (eksploatacja została zaniechana).

- „Zubki Duże” – złoża eksploatowane, o zasobach geologicznych bilansowych – 326 tys. t i zasobach przemysłowych – 334 tys.

Złoża surowców ceramiki budowlanej - złoża te występują w czwartorzędowych kompleksach litologicznych - glinach zwałowych. W złożach rejonu Chociwia kopalinę stanowi piaszczysta glina zwałowa, załęgająca w postaci pokładu z niewielkimi przewarstwieniami piaszczystymi oraz głazami. Stropowe części złóż stanowi kopalina o zwiększonym udziale frakcji piaszczystych, a glina załęgająca w spągu zawiera większą ilość frakcji ilastych oraz okruchów marglu. Średnia miąższość gliny zwałonej dla złóż rejonu Chociwia waha się od 4,3m do 4,8m. Stanowi ona surowiec do produkcji cegły budowlanej pełnej.

W rejonie Chociwia udokumentowane były trzy złoża gliny zwałowej: „Chociw”, „Chociw II” i „Chociw III”. Są to złoża o niewielkiej powierzchni. Zasoby złoża „Chociw II” i „Chociw III” zostały całkowicie wyeksploatowane, a koncesje straciły swoją ważność.

Zasoby geologiczne bilansowe złoża „Chociw” wynoszą 21 tys. ton i w całości zostały uznane za zasoby przemysłowe, tzn. takie, które mogą być przedmiotem ekonomicznie uzasadnionej eksploatacji. Zasoby bilansowe złoża „Chociw III” wynoszą 21 tys. ton.

Pozostałe złoża surowców naturalnych występujące na terenie gminy (według „Bilansu zasobu kopaliny i wód podziemnych w Polsce za 2005 r.”), to złoża gliny:

- „Lipie” (o zasobach bilansowych – 20 tys. ton),
- „Lipie II” (o zasobach bilansowych – 35 tys. ton),
- „Lipie IV” (o zasobach bilansowych – 16 tys. ton),
- „Lipie V” (o braku zasobów bilansowych i przemysłowych),
- „Lipie VI” (o zasobach bilansowych – 4 tys. ton),
- „Lipie VII” (o zasobach bilansowych – 17 tys. ton),
- „Lipie VIII” (o zasobach bilansowych – 36 tys. ton),

Złoża „Lipie VII” i „Lipie IX” jest złożem o średniej miąższości 3,24m. Eksploatowane tu były gliny zwałowe wykorzystywane do ceramiki budowlanej. Złoża te nie są już eksploatowane. Teren został zrehabilitowany i obecnie jest zagospodarowany rolniczo.

Ponadto na terenie gminy stwierdzono występowanie złoża perspektywicznego piasków i żwirów w Strzemesznej Drugiej oraz złoża perspektywicznego piasków między Annowem a Strzemeszną Pierwszą i prognostycznego glin w Lipiu.

1.4.4. Stosunki wodne

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy położony jest w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni II rzędu rzek Bzury i Pilicy, dwóch lewobrzeżnych dopływów Wisły. Gminę odwadnia rzeka Krzemionka - największy dopływ rzeki Rawki, prawobrzeżny dopływ Bzury. Rzeka Krzemionka docelowo ma osiągnąć II klasę, w roku 1996 poprawiła się jakość jej wód. Wody tej rzeki mieściły się w III klasie czystości na odcinku poniżej Podkonic Dużych (gdzie występuje punkt monitoringu wód powierzchniowych). W rzece tej stwierdzono duże stężenia cynku i fosforanów. W 2006 r. stwierdzono w 2 punktach pomiarowych wody IV klasy, tj. wody niezadowolającej jakości. Wody powierzchniowe ujmowane są w Chociwku, gdzie prowadzone są stawy rybne. W programie małej retencji przewiduje się budowę zbiornika Czerniewice (Zagóry). Wybudowanie nowych zbiorników winno doprowadzić do zwiększenia retencji wód powierzchniowych i zmniejszenia deficytu wód na omawianym terenie. Dopływem rzeki Pilicy jest Luboczanka.

Wody podziemne

Wody podziemne na terenie gminy eksploatowane są z utworów czwartorzędu i jury. Czwartorzędowy poziom wodonośny związany jest z obszarami występowania piasków

i żwirów wodnolodowcowych. Miąższość tych utworów wynosi od 2 do 60m. Udział warstw wodonośnych w profilu pionowym jest różny, waha się od 0 do około 15%. Miąższość utworów wodonośnych w czwartorzędzie dochodzi do 15m.

W jurze górnej (Zbiornik Koluszki - Tomaszów - 404), wapiennej i marglistej, miejscami piaskowcowej, występują wody szczelinowe, rzadziej porowo-szczelinowe. Źródłem zaopatrzenia w wodę dla potrzeb pitno-gospodarczych jest pierwszy poziom wodonośny, który na omawianym obszarze tworzą utwory czwartorzędowe i jurajskie.

Charakteryzowany obszar leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - 404 -Koluszki - Tomaszów (jura górna). Na terenie gminy, w jej północno-zachodniej części występuje strefa wysokiej ochrony (OWO). Ochrona wód podziemnych na terenie gminy wynika z istniejących i obowiązujących przepisów.

Występowanie poziomów wody gruntowej związane jest z ukształtowaniem powierzchni oraz przepuszczalnością utworów powierzchniowych. Najpłycej woda występuje na terenach den dolinnych około 1 m p.p.p. Następne poziomy występują na głębokości od 2,0 do 4.0m od powierzchni terenu.

1.4.5. Klimat

Najnowsza regionalizacja (W. Wiszniewskiego i W. Chełchowskiego) zalicza obszar gminy Czerniewice do regionu klimatycznego łódzko-wieluńskiego. Charakterystyka klimatu:

- średnia roczna temperatura powietrza 7,7 °C,
- średnia temperatura dla stycznia - 3,0 °C, - średnia temperatura dla lipca + 18,2 °C, - średnia roczna suma opadów atmosferycznych 585 mm,
- średnie zachmurzenie w skali od 0 do 8 - 5,
- średnia prędkość wiatru w m/s 2,5 (na omawianym terenie dominują wiatry z kierunku zachodniego, północno i południowo-zachodniego,
- pokrywa śnieżna utrzymuje się przez 52 dni w roku,
- okres wegetacyjny trwa około 210 dni.

Niskie opady atmosferyczne powodują deficyt wody w okresie wegetacji roślin. Pod względem mikroklimatycznym obszar jest zróżnicowany zależnie od rzeźby terenu, zalesienia, układu dolin i zabudowy. Szczególnie korzystne warunki występują w obrębie kompleksów leśnych. Najmniej korzystne w dolinach cieków wodnych. Panują tu złe warunki wilgotnościowe oraz częste inwersje termiczne, złe przewietrzanie i zaleganie mgieł. Pozostałe tereny posiadają korzystne warunki bioklimatyczne. Szczególnie odnosi się to ekspozycji południowej. Tereny te są najbardziej preferowane pod lokalizację budownictwa mieszkaniowego oraz uprawę roślin.

1.4.6. Flora i fauna

Wg geobotanicznego podziału Polski dokonanego przez W. Szafera obszar gminy Czerniewice zaliczany jest do prowincji Niżowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu Bałtyckiego, podpodziału Pasa Wyżyn Środkowych.

Środowisko przyrodnicze na analizowanym obszarze nie zostało znacząco przekształcone, ponieważ brak tu przemysłu i uciążliwych usług. Gmina posiada typowo rolniczy charakter, w krajobrazie dominują pola uprawne, którym towarzyszą zbiorowiska chwastów takich jak: ostrożeń polny, perz właściwy, skrzyp polny, mięta polna, kąkol, ostróżeczka polna, groszek bulwiasty, jaskier polny, mak polny, krwawnik i inne. W miejscach przekształconych przez człowieka rozwija się roślinność ruderalna z dużym udziałem gatunków obcych na danym terenie (antropofitów).

Prawie 1/3 powierzchni Gminy zajmuje zwarty obszar lasów i gruntów leśnych (29% - w tym: lasów państwowych - ok. 22% i prywatnych – ok. 7%). Ich uzupełnienie stanowią liczne zadrzewienia śródpolne (nie będące lasami) oraz zadrzewienia towarzyszące dolinom rzecznych.

Dopełnieniem tej struktury jest zieleń ogrodów przydomowych oraz zieleń urządzona parków, cmentarzy, ogrodów działkowych.

Najbardziej naturalnymi skupiskami flory w Gminie są: zwarty kompleks leśny w południowej części Gminy oraz siedlisko łąkowe w dolinie rzeki Krzemionki.

Lasy w południowej części Gminy w całości leżą w otulinie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Otulina Spalskiego Parku Krajobrazowego w granicach gminy chroni obszar ścisły parku przed działaniem szkodliwych czynników z zewnątrz. Jest to obszar w 90% porośnięty lasami. Główną wartością przyrodniczą i krajobrazową otuliny jest zwartość tutejszych kompleksów leśnych, zapewniająca bytowanie dla wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. Dominują lasy sosnowe w średnich klasach wieku rosnące na siedliskach borów suchych, świeżych i mieszanych. Nad górną Luboczanką spotyka się rzadkie płaty borów bagiennych chronionych w ramach Dyrektywy Siedliskowej. Zlokalizowane są tutaj także fragmenty nadrzecznych łągów, bagiennych olsów oraz borów świerkowych. Niewielką powierzchnię zajmują lasy liściaste – głównie kwaśne dąbrowy. Na terenie otuliny parku występuje bogata awifauna, licząca około 90 gatunków łąkowych. Spośród nich najrzadsze - to: bocian czarny, dzięcioł średni, samotnik, żuraw, cietrzew, lelek, dzięcioł czarny. Występuje tu także ważne zgrupowanie ssaków takich jak sarna, dzik, jelen, lis, kuna leśna oraz nietoperze: mopek i borowiec wielki. Występujące tu rośliny chronione to: paprotka zwyczajna, konwalia majowa, kalina koralowa, naparstnica zwyczajna, kruszyna pospolita,

Na północnych skrajach otuliny parku w okolicach wsi Gaj i Mała Wola dominuje mozaika siedlisk ekotonowych na granicy polno – leśnej i terenów źródliskowych górnej Luboczanki. Występują tutaj siedliska łąk wilgotnych i kwiatnych łąk świeżych. Na skrajach lasów mają stanowiska łąkowe: ortolany, lerki, gąsioriki i jarzębatki (gatunki ptaków o znaczeniu wspólnotowym).

Lasy w południowej części otuliny Spalskiego Parku Krajobrazowego w granicach Gminy – to lasy ochronne, wyznaczone w oparciu o ich bliskie sąsiedztwo w stosunku do terenów przemysłowych Tomaszowa Mazowieckiego oraz położenie na terenach podmokłych i skrajnie suchych - takich jak: suche bory chrobotkowe. Ich wartości przyrodnicze są tożsame z charakterystyką otuliny Spalskiego Parku Krajobrazowego. Stosuje się na nich podwyższone rygory ochronne w postaci ograniczania wstępu, ograniczania intensywnego pozyskania i zrywki na terenach higrofilnych i suchych, podwyższenia wieku rębności, ograniczenia wielkości zrębów.

Wschodni fragment ww. kompleksu leśnego zajmuje „Ptasia Góra” – teren chroniący naturalny układ śródładowych wydm. Duże znaczenie ma tu rozległość terenu zajmowanego przez wydmy oraz ich niezmienny przez eksploatację charakter. Teren porośnięty jest lasem sosnowym w wieku około 50-60 lat na siedlisku boru świeżego. Gniazduje tutaj lelek oraz dzięcioł czarny – gatunki o znaczeniu wspólnotowym z Dyrektywy Ptasiej.

W dolinie rzeki Krzemionki – na obszarze, który może zostać zalany przez projektowany zbiornik małej retencji „Zagóry” – znajdują się siedliska *priorytetowe¹ - nadrzeczne łągi – szczególnie chronione w ramach Dyrektywy Habitatowej. Siedliska łągów, generalnie związane z warunkami powolnego przepływu wód, wykazują silne zróżnicowanie, uwarunkowane przede wszystkim zmiennością lokalnych warunków wodnych. W dolinie Krzemionki dominuje łąg olszowo-jesionowy z drzewostanem zdominowanym przez olszę czarną *Alnus glutinosa*, której towarzyszy domieszka jesionu. W warstwie krzewów występuje porzeczek czarna, leszczyna

pospolita, trzmielina zwyczajna, bez czarny i inne. Warstwa runa jest bujna i zwarta; tworzą ją gatunki: pokrzywa, podagrycznik pospolity, gajowiec żółty, kostrzewa olbrzymia, czyściec leśny, gwiazdnica gajowa, przytulia czepna, kuklik pospolity.

1.4.7. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Wg klas bonitacyjnych udział poszczególnych klas gruntów ornych przedstawia się następująco :

			<i>% liczony w stosunku do powierzchni gruntów ornych</i>
IIIa	7 ha	0,1 %	
Iii	130 ha	1,6 %	
IVa	594 ha	7,5 %	
IVb	1600 ha	20,1 %	
V	3807 ha	47,8 %	
VI	1749 ha	22,0 %	
VIz	78 ha	1,0%	
<hr/>			
Razem grunty orne	7965 ha	62,4 %	<i>% liczony w stosunku do ogólnej powierzchni gminy</i>

Gleby klas I - IV są glebami w stosunku do których obowiązuje prawna ochrona przed zmianą użytkowania na inne cele niż rolnicze.

Gleby klas bonitacyjnych III-IV występują w pasie od miejscowości Chociszew do Krzemienicy. Najbardziej wartościowe gleby występują w rejonie Czerniewic, Wielkiej Woli, Lechowa, Dąbrówki i Chociwia. Gleby klas niższych tj. V, VI i VI z stanowią blisko 70% powierzchni ogólnej użytków ornych, a ich kompleksy są najliczniejsze w północnej części gminy. Łąki na gruntach organicznych występują w dolinie rzeki Krzemionki i innych mniejszych cieków.

Gleby na terenie gminy wykształcone są na utworach plejstocenijskich i holocenijskich tzn. na glinach, piaskach i mułach. Największą przydatność rolniczą mają gleby brunatne wytworzone na glinach i piaskach. Mają odczyn obojętny i słabo kwaśny. Gleby te wykształciły się w miejscach, gdzie kredowe podłoże pokryte jest cienką warstwą utworów gliniastych. Gleby brunatne charakteryzują się dobrymi właściwościami chemicznymi i fizycznymi. Są to gleby III klasy bonitacyjnej, które występują w okolicach wsi Czerniewice, Wielka Wola, Lechów, Dąbrówka, Chociw. Dużą przydatnością charakteryzują się gleby IV klasy bonitacyjnej. Są to gleby biellicowe i pseudobiellicowe wykształcone na tych samych skałach macierzystych, wytworzone z różnych piasków, glin i utworów pyłowych. Charakteryzują się dość niskim procentowym udziałem próchnicy w poziomie orno-próchnicznym, rzędu 0,5-1%. Są zbyt przepuszczalne i ubogie w składniki pokarmowe roślin. Gleby te wykazują odczyn kwaśny, a ich wartość rolnicza zależy od stosunków wodno-powietrznych. Gleby biellicowe występują na znacznym obszarze gminy.

Na podłożu skał kredowych powstały rędziny. Są one silnie zasadowe i zasobne w składniki pokarmowe. Zaliczane są do III i IV klasy bonitacyjnej. Mady rzeczne stanowią niewielki procent gleb gminy. Występują jedynie w dolinach rzek. Na terenie gminy przeważają mady piaszczyste, które zaliczane są do IV lub V klasy bonitacyjnej. Według opracowanej przez IUNG w Puławach w 1994 roku „Waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin” warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej, w tym także jakość gleb w gminie nie są korzystne. Potwierdza to ogólny wskaźnik waloryzacji jakości rolniczej przestrzeni

produkcyjnej, który dla gminy Czerniewice wynosi 51,1 pkt. przy wartości wskaźnika dla dawnego województwa piotrkowskiego - 58,4 pkt. i dla Polski - 66,6pkt.

Przyjęta metoda waloryzacji opiera się na założeniu, że o warunkach produkcyjnych danego terenu decydują następujące elementy środowiska:

- jakość gleb
- klimat i długość okresu wegetacyjnego
- rzeźba terenu
- warunki wodne.

Syntetyczną ocenę wszystkich czterech elementów wyraża „ogólny wskaźnik jakości przestrzeni produkcyjne”, stanowiący sumę wartości cech poszczególnych elementów.

Gmina posiada ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej 51,1 wartości w skali IUNG.

OCENA GLEB W PUNKTACH					
Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetyczny jakości	
Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone
32,5	31,0	36,3	29,0	34,4	30,0
WSKAŹNIK BONITACJI					
Jakości i przydatności rolniczej		Agroklimatu	Rzeźby terenu	Warunków wodnych	
34,1		10,8	4,4	1,8	

1.4.8. Warunki podłoża budowlanego

Wyróżniono dwie podstawowe kategorie warunków budowlanych, zależnie od typu: gruntów, powierzchni morfologicznej oraz jakości stosunków wodnych. Obszarami o korzystnych warunkach dla budownictwa są tereny pokryte gliną zwałową oraz piaskami i żwirami wodnolodowcowymi. Rejony te charakteryzują się tym, że na ich obszarze zwierciadło wód gruntowych występuje na głębokości większej od 2m pod powierzchnia terenu, a spadki terenu są znacznie mniejsze od 12%. Warunki tego typu występują prawie na terenie całej gminy z wyjątkiem dolin rzecznych, terenów podmokłych i nielicznych eluwiów glin zwałowych. W dolinach rzecznych osadzone zostały mułki, piaski i żwiry rzeczne. Warunki budowlane są tu zmienne, rzadko korzystne i w głównej mierze zależne od zawodnienia. Zwierciadło wód gruntowych na tym obszarze występuje powyżej 2 m p.p.t.

Tego typu utwory, niekorzystne dla posadowienia budynków, występują wzdłuż dolin rzek i mniejszych bezimiennych cieków.

Gruntami nienośnymi są także torfy i namuły, występujące w dolinach rzek. Warunków geologiczno-inżynierskich nie wyznaczono na terenach występowania lasów, kompleksów użytków rolnych klasy III-IV, łąk na glebach pochodzenia organicznego, w miejscach występowania złóż kopalin.

1.4.9. Podatność środowiska na degradację

Podatność obszaru gminy na erozję jest nieznaczna i ogranicza się do stoków doliny rzeki Krzemionki w zachodniej części gminy, użytkowanych rolniczo. Występują tu nieznaczne procesy

erozyjno-denudacyjne, jednak ich wielkość nie ma większego znaczenia. Dużo większy obszar, bo centralna część gminy podatna jest na degradację antropogeniczną uwarunkowaną występującymi utworami powierzchniowymi. Występujące na znacznej powierzchni gminy pola piaszczyste są podatne na infiltrację zanieczyszczeń do gleby a następnie wód gruntowych. Zagrożenie to jest uzależnione od wielkości zanieczyszczeń atmosferycznych i komunikacyjnych (teren w pobliżu trasy Warszawa - Katowice), a także zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

1.4.10. Zagrożenie i degradacja środowiska

Powietrze atmosferyczne i hałas

Na stan sanitarny powietrza atmosferycznego obszaru gminy ma lokalna emisja pyłów i gazów z indywidualnych kotłowni i zakładów produkcyjnych. Źródłem emisji spalin i hałasu są środki transportu, emisja taka koncentruje się w sąsiedztwie trasy Warszawa-Katowice oraz drogi wojewódzkiej Rawa Mazowiecka - Inowódz. Kolejnymi większymi źródłami emisji zanieczyszczeń do atmosfery i hałasu są: 2 młyny (Strzemeszna, Podkonice Miejskie), 1 gorzelnia (Wielka Wola), 3 piekarnie (Podkonice Miejskie, Czerniewice, Lipie), zabytkowa olejarnia (Teodozjów), 5 ferm drobiu (Dąbrówka, Wielka Wola, Krzemienica, Podkonice Duże), 1 cegielnia (Chociw), 1 tartak (Lipie), 4 stacje benzynowe (Lechów, Chociw, Wólka Jagielczyńska, Lipie).

Warunki klimatyczne

W obszarach sąsiadujących z trasą Warszawa - Katowice oraz w dolinie rzeki Krzemionki szczególnie niekorzystnych warunkach atmosferycznych może wystąpić okresowe pogorszenie warunków aerosanitarnych, jednak generalnie na terenie gminy warunki pod tym względem są korzystne i od czasu zmniejszenia zagrożenia środowiska od strony przemysłu tomaszowskiego nie występują stany krytyczne.

Gleby

Sąsiedztwo trasy Warszawa - Katowice jest również rejonem, gdzie nastąpiło znaczne skażenie gleb metalami ciężkimi.

Z uwagi na występowanie na terenie gminy złóż surowców mineralnych i istnienie cegielni nastąpiła degradacja powierzchni terenu. Konieczna jest planowa rekultywacja pojedynczych wyrobisk poeksploatacyjnych.

Wody powierzchniowe i gruntowe

Degradację wód powierzchniowych i gruntowych powodują niekontrolowane zrzuty ścieków i nieuszczelniona szamba (co spowodowane jest w dużym stopniu brakiem kanalizacji na terenie gminy)

Promieniowanie elektromagnetyczne

Przebiegające przez teren gminy linie średniego napięcia i cztery stacje telefonii komórkowej są źródłem podwyższonego promieniowania elektromagnetycznego.

1.5. OBSZARY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE

Obszary i obiekty prawnie chronione zostały przedstawione na załączniku do tekstu Studium gminy Czerniewice - Kierunki polityki przestrzennej gminy wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego – w skali 1: 25 000 .

1.5.1. Spalski Park Krajobrazowy

Południowa część gminy leży w obrębie otuliny zewnętrznej Spalskiego Parku Krajobrazowego. Został on utworzony w celu ochrony szczególnych wartości przyrodniczych,

krajobrazowych i historyczno-kulturowych środkowego odcinka Pilicy, i obowiązuje na podstawie Rozporządzenia Nr 26/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 13.13.2006 roku (Dz.U.Woj. Łódz. Nr 258 z dnia 24 lipca.2006 r.). Obszar parku zajmuje powierzchnię 13 110 ha, a jego otuliny odpowiednio: wewnętrzna – 1 544 ha, zewnętrzna 22 590 ha. Łącznie Park i otuliny zajmują powierzchnię 37 244 ha.

1.5.2. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Czerniewice za pomniki przyrody uznano następujące obiekty:

1. Pomnik przyrody - 15 dębów szypułkowych (*Quercus robur*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.).
2. Pomnik przyrody - 6 lip drobnolistnych (*Tilia cordata*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody -Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
3. Pomnik przyrody - 2 sosny wejmutki (*Pinus strobus*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
4. Pomnik przyrody - 2 topole białe (*Populus alba*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
5. Pomnik przyrody - kasztanowiec biały (*Aesculus hippocastanum*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
6. Pomnik przyrody - klon pospolity (*Acer platanoides*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
7. Pomnik przyrody - 81 lip drobnolistnych (*Tilia cordata*) - szpaler w parku w Czerniewicach (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
8. Pomnik przyrody - 2 wiązy polne (*Ulmus campestre*) - w parku w Czerniewicach (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
9. Pomnik przyrody - świerk pospolity (*Picea abies*) - w parku w Czerniewicach (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
10. Pomnik przyrody - wiąz polny (*Ulmus campestre*) - w parku w Studziankach (Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, z dnia 30.12.1987r.)
11. Pomnik przyrody – grupa drzew - dęby, lipy, „Dąbrówka”, dąb „Michał” w Nadleśnictwie Spała (Leśnictwo Wielka Wola) (Rozporządzenie Nr 5/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 26 marca 2008 roku w sprawie uznania pomników przyrody - Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 103, poz.1009, z dnia 2 kwietnia.2008 r.)

1.5.3. Parki podworskie

Obiekty wpisane do rejestru zabytków, chronione są zatem na podstawie ustawy z dnia 17.09.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami art. 6, ust. 1 (Dz.U. Nr 162. poz. 1568)

oraz na podstawie ustawy o ochronie przyrody jako starodrzewia i parki wiejskie. Sześć parków podworskich wpisanych jest do rejestru zabytków:

1. Park zabytkowy w Chociwiu
2. Park zabytkowy w Chociwku
3. Park zabytkowy w Czerniewicach
4. Park zabytkowy w Lipiu
5. Park zabytkowy w Studziankach
6. Park zabytkowy w Wielkiej Woli

1.6. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Obszary i obiekty (prawnie chronione) znajdujące się w rejestrze zabytków oraz obiekty w ewidencji zabytków zostały przedstawione na załączniku do tekstu Studium gminy Czerniewice - Kierunki polityki przestrzennej gminy wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego – w skali 1: 25 000 .

1.6.1. Zasoby kulturowe

Jako wartości kulturowe mające wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej gminy Czerniewice uznano:

- układy przestrzenne historycznych wsi
- obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej
- historyczne zespoły zieleni formowanej
- obiekty przemysłowe tzw. zabytki techniki
- cmentarze
- stanowiska archeologiczne

Pełny wykaz obiektów w załączeniu.

ZASOBY w rejestrze zabytków

1. Historyczne zespoły wiejskie

Nazwa wsi i okres jej powstania	Forma rozplanowania	Forma i zakres ochrony
Czerniewice - 1396 rok	Ulicówka	Ochrona zabudowy; Ochrona krajobrazu; Ochrona układu
Krzemienica - przed XVI w.	Wielodrożnica	Ochrona zabudowy; Ochrona krajobrazu; Ochrona układu
Strzemeszna	Wielodrożnica	Ochrona zabudowy; Ochrona krajobrazu; Ochrona układu

2. Obiekty sakralne

Wieś	Obiekt	Data

Czerniewice	Kościół par. pw. św. Andrzeja Apostoła (św. Małgorzaty)	2 pół. XIX w.
Czerniewice	Dzwonnica przy kościele par. pw. św. Andrzeja Apostoła (św. Małgorzaty)	2 pół. XIX w.
Krzemienica	Kościół par. pw. św. Jakuba Apostoła	1598- 1600 r.
Wielka Wola	Kaplica par. pw. św. Rocha	2 pół. XIX w.

3. Zespoły podworskie

Wieś	Okres powstania
Chociw	XVIII - XIXw.
Chociwek	pocz. XIX w.
Czerniewice	XIX w.
Lipie	XIX w.
Studzianki	XIX w.
Wielka Wola	1 pół. XIX w.

4. Zabytki techniki

Wieś	Obiekt	Okres powstania
Teodozjów	Olejarnia	1860r.
Chociw	Cegielnia	?
Chociw	Krochmalnia	1920-1930r.
Podkonice Duże	Młyn motorowy	1926r.
Podkonice Duże	Młyn wodny	2 pół. XIXw.
Strzemeszna	Młyn wodny	pocz. XIXw.
Studzianki	Młyn	1938r.
Zagóry	Młyn	Pół. XIXw.

ZASOBY w ewidencji gminnej:

1. Cmentarze w ewidencji we wsi :

- Annów - cmentarz ewangelicki
- Czerniewice - cmentarz rzym.-kat.

- Czerniewice - cmentarz rzym.-kat. przykościelny
- Dąbrówka - cmentarz wojenny
- Krzemienica - cmentarz rzym.-kat.
- Krzemienica - cmentarz rzym.-kat. przykościelny
- Stanisławów Lipski - cmentarz ewangelicki
- Stanisławów Studziński - cmentarz ewangelicki

2. Zabudowa zagrodowa w ewidencji we wsi :

- Studzianki nr 30 - dom
- Studzianki – zagroda młynarska
- Studzianki nr 30– obora

3. Parki we wsi

- Czerniewice – park przykościelny

STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE

Na wskazanych obszarach stanowisk archeologicznych należy liczyć się z ograniczeniem inwestycji mogących mieć wpływ na naruszenie struktury podziemnych warstw kulturowych. W przypadku inwestycji wymagających prowadzenia prac ziemnych w obszarze występowania stanowisk archeologicznych oraz w obszarze strefy ochrony stanowiska archeologicznego należy uzgadniać z wojewódzkim konserwatorem zabytków niezbędny zakres ochrony zabytków archeologicznych (badania ratownicze, nadzór archeologiczny).

W załączeniu został przedstawiony spis, mapki ewidencyjne i lokalizacja najważniejszych stanowisk archeologicznych. W stosunku do ww. istnieje obowiązek uzyskiwania każdorazowo opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o możliwościach i warunkach prowadzenia inwestycji wymagających prac ziemnych.

1.6.2. Strefy ochrony konserwatorskiej

Strefa „A” - pełnej ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej. Przedmiotem ochrony są: zespół sakralny w Czerniewicach oraz zespoły dworsko-parkowe w Czerniewicach, Chociwiu, Chociwku, Lipiu, Studziankach i Wielkiej Woli. Szczegółowe zasady i formy obowiązującej ochrony winny zostać opracowane na etapie sporządzenia dokumentacji dot. rewaloryzacji obiektów. Obejmuje ona obszary, na których znajdują się zespoły i obiekty zabytkowe o dużych wartościach. Ochronie podlega: komponowany, historyczny układ przestrzenny, układ komunikacyjny, podziały parcelacyjne, zabytki architektury i budownictwa, zbiorniki wodne, zespoły zieleni komponowanej. Obowiązuje priorytet zachowania, odtwarzania i eksponowania walorów zabytkowych elementów układu. Wszelkie naruszenia stanu istniejącego (w zakresie funkcji, parcelacji, przekształcenia i uzupełnienia zabudowy oraz towarzyszących jej elementów środowiska przyrodniczego) wymagają zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Strefa "B" - ochrony układu przestrzennego. Strefa częściowej ochrony konserwatorskiej (układu przestrzennego wsi) została przewidziana w miejscowościach: Czerniewice, Krzemienica i Strzemeszna. Strefa ta obejmuje tereny wzdłuż głównych dróg wylotowych zawierające: historyczny układ komunikacyjny, zespoły zabytkowej i tradycyjnej, reprezentatywnej dla różnych etapów wsi oraz obszary komponowanej zieleni. Ochronie podlegają podstawowe elementy struktury przestrzennej, w tym przede wszystkim: układ komunikacyjny, zabudowa zabytkowa i tradycyjna, zasady historycznego podziału parcelacyjnego, zespoły zieleni komponowanej i rzeźba terenu.

Strefa "E" - ochrony ekspozycji zabytkowych oraz szczególnie wartościowych niezabytkowych układów przestrzennych.

Przedmiotem ochrony są obszary otwartego terenu pozwalające na bezpośrednią obserwację wartościowych z punktu widzenia estetycznego i historycznego zespołów obiektów, w tym przede wszystkim zespołów dworsko-parkowych i sakralnych. Strefy te należy wyznaczyć szczegółowo na etapie planu miejscowego wokół obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków.

Strefa "K" - ochrony krajobrazu.

Przedmiotem ochrony są obszary krajobrazu kulturowego o wysokich wartościach, w których obowiązuje zakaz budowy obiektów przemysłowych i wielkokubaturowych, mogących pogorszyć wartości estetyczne krajobrazu. Dla nowo projektowanych obiektów należy stosować formy architektoniczne nawiązujące do zabudowy tradycyjnej. Zachowywać i kultywować sposoby zagospodarowania zieleni wiejskiej, w tym zadrzewienia śródpolne i przydrożne z zachowaniem gatunków rodzimych.

Strefa "W" i „OW” – stanowisk archeologicznych i ochrony stanowisk archeologicznych.

Przedmiotem ochrony są stanowiska archeologiczne wykazane w Archeologicznym Zdjęciu Polski oraz potencjalne stanowiska archeologiczne.

Szczegółowe zasady i forma ochrony.

Przed przystąpieniem do wszelkiego typu prac ziemnych w sąsiedztwie lub na terenie wyznaczonych stanowisk archeologicznych inwestora lub wykonawcę inwestycji obowiązuje pisemne zawiadomienie WKZ o planowanych robotach ziemnych i ich zakresie: o większych robotach ziemnych (trasy komunikacyjne, rurociągi, zespoły obiektów) - na trzy miesiące przed terminem ich rozpoczęcia, o pozostałych robotach - na miesiąc przed terminem, w celu przeprowadzenia kontroli przebiegu prac i podjęcia ewentualnych badań ratowniczych. W załączeniu przedstawiono wykaz stanowisk archeologicznych oraz na planszy miejsca ich występowania.

1.7. SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

1.7.1. Demografia

Poniższe tabele przedstawiają podstawowe dane dotycząca liczby i struktury mieszkańców, przyrostu naturalnego, migracji i gęstości zaludnienia.

Struktura ludności pod względem wieku i pici – stan na 20.05.2002 r. . (opracowano na podstawie danych ze „Strategii gminy Czerniewice”)

Wiek	<14 lat		15-34 lat		35-54 lat		55-64 lat		65 lat		Razem	
mężczyźni	491	19%	836	32%	797	30%	183	7%	312	12%	2619	50,3%
Kobiety	492	19%	721	28%	632	24%	204	8%	536	21%	2585	49,7%
Razem	983	19%	1557	30%	1429	27%	387	7%	848	16%	5204	100%

Z powyższej tabeli wynika, iż dominującą grupą są ludzie w wieku od 15 do 34 lat (27%) oraz ludzie od 35 do 54 lat (27%). Więcej jest ludzi starszych, po 55 roku życia (23%), a młodych do 14 roku życia 19%.

Ludność wg płci ekonomicznych grup wieku na podstawie Spisu Powszechnego z 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
		w %		w %		w %

Ogółem w wieku:	5204	100	2619		2585	
przedprodukcyjnym (M i K w wieku 0-17 lat)	1264	24,29	638		626	
produkcyjnym (M w wieku 18-64 lata) (K w wieku 18-59 lat)	3002	57,69	1669		1333	
poprodukcyjnym (M w wieku 65 lat i więcej) (K w wieku 60 lat i więcej)	938	18,02	312		626	
Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku nieprodukcyjnym	73		57		94	
Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku poprodukcyjnym	31,2		18,7		47	

Na podstawie tych danych określony został średni wiek mieszkańca, który wynosi 37 lat. Biorąc pod uwagę współczynnik starości, obliczany wg. stosunku ludności w wieku poprodukcyjnym (>60lat) do liczby ludności w wieku przed i produkcyjnym (<60 lat), który wynosił 21 % należy stwierdzić, że struktura wieku społeczeństwa gminy Czerniewice niekorzystnie odbiega od średniej ogólnopolskiej dla terenów wiejskich (17%). Niekorzystny jest również stosunek osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym. Oznacza to, że 100 osób w wieku produkcyjnym „utrzymuje” aż 31% emerytów, zwiększając przez to obciążenia podatkowe zatrudnionych. Szczególnie niekorzystne są wskaźniki dla kobiet.

Odsetek ludności w poszczególnych kategoriach wiekowych

Wiek/rok	Gmina Czerniewice			Powiat Tomaszowski
	1994	1996	1998	1998
przedprodukcyjny (<19 lat)	27,99	27,83	26,94	24,65
produkcyjny (19 -60 lat)	55,51	54,89	55,69	58,38
poprodukcyjny (> 60 lat)	16,50	17,28	17,37	16,06

Odsetek ludności w poszczególnych kategoriach wiekowych wg danych Urzędu Gminy Czerniewice na dzień 22.10.2004 r. . (opracowano na podstawie danych ze „Strategii gminy Czerniewice”)

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
------------------	-----------------------	------------------	--------------------

	0-17 lat	K – 19-60 lat M – 19-65 lat	K powyżej 60 lat M powyżej 65 lat
Ogółem	1264	3002	1091
w tym kobiety	642	1401	605
Odsetki	23,59	56,04	20,37
W tym kobiety w stosunku % do ogółu ludności w grupie wiekowej	50,79	46,67	55,43

Stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku przed i produkcyjnym w dalszym ciągu jest niekorzystny i wynosi 25,6 %.

Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia na podstawie NSP z 2002 r.

	Ogółem		Poziom wykształcenia									
			wyższe		średnie		zasadnicze zawodowe		podstawowe ukończone		pozostałe	
		%		%		%		%		%		%
Ogółem	4390	100	141	3,2	712	16,2	1136	25,9	1964	44,7	384	8,7
w tym kobiety	2173	49,5	92	65,2	390	54,7	447	39,3	973	49,5	235	61,2

Na podstawie powyższych danych widać, iż kobiety są lepiej wykształcone od mężczyzn ale generalnie osób z wyższym wykształceniem jest bardzo mało, tylko 3 %, a ze średnim – 16 %.

Przyrost naturalny w latach 1994 -1997 kształtował się na poziomie zróżnicowanym.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
1994	73	55	+ 18
1995	65	69	- 4
1996	76	62	+14
1997	67	67	0
1999	52	82	- 30
2000	61	58	+ 3
2001	49	66	- 17
2002	51	68	- 17
2003	56	56	0
2004	71	58	+ 13
2005	55	69	- 14
2006	59	77	- 18

Saldo migracji od 1996 roku jest ujemne. Jego kształtowanie się w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela.

Rok	Zameldowani	Wymeldowani	Saldo
1992	88	95	-7
1994	98	96	+ 2
1996	94	119	-25
1998	81	83	- 2
2000	33	58	- 25
2002	50	69	- 19
2004	75	70	+ 5
2006	50	46	+ 4

Z analizy danych w ciągu kilkunastu ostatnich lat wynika, iż ma miejsce ubytek ludności gminy spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym i ujemnym saldem migracji (w większości przypadków). Jest to zjawisko negatywne. W ostatnich dwóch latach można zauważyć niewielki wzrost salda migracji, ale jest on zbyt mały, by móc prognozować tendencje wzrastające. Również w strukturze rodzin (jest ich 1072) występują niekorzystne proporcje. Dominują rodziny posiadające dwójkę dzieci (jest ich 290), 260 rodzin posiada tylko 1 dziecko, więcej niż czwórkę dzieci posiada tylko 48 rodzin. Tak więc tradycyjny na wsi model wielodzietnej rodziny odchodzi w zapomnienie. Przeciętna liczba dzieci w rodzinie wynosi tylko 2,01 (dane na podstawie Spisu powszechnego z 2002 r.).

Kolejnym wskaźnikiem demograficznym jest współczynnik feminizacji, wyrażający proporcje ilości kobiet do ilości mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych. (opracowano na podstawie danych ze „Strategii gminy Czerniewice”)

Wiek (lata)	Współczynnik feminizacji (%)	
	1997 r.	2002 r.
<15	100,5	98,67
15-34	78,3	86,5
35-54	77,8	85,00
55-64	106,7	111,00
>65	180,8	200,4

Dane te świadczą, że niekorzystna sytuacja występuje w grupach wiekowych (15-55 lat), gdyż współczynnik feminizacji mówi o znacznej przewadze mężczyzn. Odmiennie przedstawia się sytuacja w grupie wiekowej >55 lat z przewagą liczby kobiet (kobiety żyją dłużej). Zjawisko dość powszechne dla „polskiej wsi” tj. problem żony dla rolnika ma istotne znaczenie na terenie gminy Czerniewice. Następuje znaczny odpływ młodych kobiet, co prowadzi bezpośrednio do deformacji struktury wieku i zmniejszenia potencjału reprodukcyjnego ludności.

1.7.2. Zatrudnienie i bezrobocie

Informacje na temat zatrudnienia i istniejącego bezrobocia są bardzo ważne dla oceny sytuacji na rynku pracy i potencjalnych możliwości rozwoju gospodarki rynkowej. Poniższe dane

podano na podstawie „Rocznika statystycznego województwa piotrkowskiego - 1998”.
 Publikowane zestawienia „pracujący w gospodarce narodowej” nie uwzględniają jednak rolników indywidualnych oraz firm prywatnych zatrudniających do 5 osób.

Pracujący w gospodarce narodowej w 1997 roku 364 osoby, w tym:

rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	6
przemysł	80
budownictwo	66
handel i naprawy	19
transport, składowanie i łączność	10
administracja publiczna i obrona narodowa	62
edukacja	86
ochrona zdrowia i opieka socjalna	25

Poziom bezrobocia w gminie odbiega od przeciętnej krajowej. Liczba osób bezrobotnych w stosunku do ogółu ludności w gminie wynosiła 6,0% i była wyższa o 1,5% od średniej krajowej. W stosunku do osób zawodowo czynnych liczba bezrobotnych osiąga poziom -10.9% wyższy o 1,3% od wskaźnika krajowego.

Liczba bezrobotnych na tle regionu i kraju w 1998 r.

Liczba bezrobotnych (%)	Gmina Czerniewice	Dawne województwo piotrkowskie	Polska
w stosunku do ogółu ludności	6,0	5,8	4,5
w stosunku do czynnych zawodowo	10,9	11,2	9,6

Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w 1998 r.

Wiek w latach	Liczba bezrobotnych	Mężczyźni	Kobiety	Udział w %
15-17	3	2	1	0,90
18-24	122	63	59	36,75
25-34	95	42	53	28,61
35-44	76	39	37	22,90
45-54	33	19	14	9,94
>55	3	2	1	0,90
Razem	332	167	165	100,00

Zasiłek dla bezrobotnych pobierało 137 osób z terenu gminy. Absolwentów wśród bezrobotnych było 28 (w tym 19 kobiet).

Z ww. danych wynika, że dużą część bezrobotnych to ludzie młodzi w wieku 18-24 lata, co stanowi 36,75 % ogółu bezrobotnych.

Według danych Urzędu Gminy na dzień 31 grudnia 2002 r. (rocznik statystyczny woj. łódzkiego z 2003 r.) ogólna stopa bezrobocia w gminie wynosiła 18,2 %

Stan na:	Ogółem osób
31.12.2001	558

31.12.2002	568
------------	-----

Informacja o bezrobociu Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim wg stanu na koniec 2005 r. i 2006 r.

Gmina	Bezrobotni w 2005 r.		Bezrobotni w 2006 r.	
	Ogółem	Kobiety w %	Ogółem	Kobiety w %
Czerniewice	452	188 41,6	385	175 45,5

Z powyższej tabeli wynika, iż w ciągu ostatnich dwóch lat bezrobocie w gminie zmniejszyło się w liczbach bezwzględnych, a także w stosunku do liczby ludności gminy, ale zwiększył się odsetek bezrobotnych kobiet, które jednak stanowią mniejszą część bezrobotnych niż mężczyźni. Bezrobocie w 2006 r. zmniejszyło się również w stosunku do 2005 r. o 1,3 %.

Bezrobotni w stosunku do ogółu ludności w 1998 r. – 6,2 %
w 2005 r. – 8,5 %
w 2006 r. - 7,2 %

Informacja o bezrobociu Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim wg stanu na koniec 2005 r. i 2006 r.

Gmina Czerniewice	Bezrobotni					
	Z prawem do zasiłku w %		W wieku 18-44 lata w %		Zarejestrowani powyżej 12 miesięcy w %	
2005 r.	80	17,7	330	73,0	275	60,8
2006 r.	69	17,9	257	66,8	225	58,0

Struktura bezrobocia w niektórych gminach powiatu tomaszowskiego w 2006 r.

Gmina	Bezrobotni					
	Z prawem do zasiłku w %		W wieku 18-44 lata w %		Zarejestrowani powyżej 12 miesięcy w %	
Tomaszów Maz.	207	26,4	542	69,0	351	46,0
Lubochnia	187	29,5	454	71,6	294	46,4
Rzeczyca	36	10,9	252	76,6	204	62,0
Żelechlinek	43	14,4	213	71,5	193	64,8
Czerniewice	69	17,9	257	66,8	225	58,0
Powiat tomaszowski		22,9		65,5		47,8

Z powyższego zestawienia wynika, iż nieciekawym zjawiskiem jest fakt przebywania na „bezrobociu” dłużej niż 12 miesięcy aż 58 % bezrobotnych i to jest prawie 10 % więcej niż wynosi średnia dla powiatu. A im dłużej przebywa się na „bezrobociu”, tym trudniej znaleźć pracę. Niekorzystnym zjawiskiem jest również fakt posiadania prawa do zasiłku tylko około 18 % bezrobotnych i jest to wielkość o prawie 5 % większa niż średnia dla powiatu.

1.7.3. Działalność produkcyjna i usługowa

1.7.3.1. Produkcja rolna

Rolnictwo jest jedną z wiodących funkcji gminy Czerniewice. Użytki rolne zajmują powierzchnię 8015,57 ha, co stanowi 65 % ogólnej powierzchni gminy, grunty rolne – 9054 ha, tj. 73,8 % powierzchni gminy.

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Czerniewice w latach 1989 -2002

Struktura gruntów w %	Gmina Czerniewice				pow. Tomaszów - 1999 rok
	1989 r.	1995 r.	1998 r.	2002 r.	
Użytki rolne – razem	66,10	66,13	66,06	65,3	51,69
W tym:					
- grunty orne	60,42	59,98	59,88	57,7	
-sady	0,86	1,32	1,27	0,9	
- łąki i lasy	4,82	4,83	4,91	6,7	
Lasy	28,30	27,83	29,05		30,33
Pozostałe grunty i nieużytki	5,60	6,04	4,89	3,4	17,98

Procentowa struktura użytków rolnych liczona w stosunku do powierzchni gminy wykazuje stosunkowe niewielkie zmiany (około 2 % wahnięcia w jedną lub w drugą stronę) na przestrzeni kilkunastu lat. Zmniejszyła się powierzchnia gruntów rolnych, sadów i nieużytków i pozostałych gruntów; wzrosła - powierzchnia łąk i lasów prywatnych.

Struktura użytkowania gruntów gospodarstwach rolnych na terenie gminy Czerniewice w 2002 r. (na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego).

Struktura gruntów w %	Gmina Czerniewice w 2002 r.	
	w ha	w %
Użytki rolne – razem	8016	88,5
w tym:		
- grunty orne	7088	78,3
-sady	112	1,2
- łąki i pastwiska	816	9,0
Lasy	623	6,9
Pozostałe grunty i nieużytki	415	4,6

Użytki rolne w 2002 r. zajmują powierzchnię 8015,57 ha, co stanowi 88,5 % gruntów rolnych ogółem, z czego grunty orne zajmują 78 % wszystkich gruntów rolnych; lasy prywatne to prawie 7 % gruntów rolnych, łąki i pastwiska – 9,0 %, a sady – 1,2 %.

Rolnictwo jest reprezentowane przez gospodarstwa indywidualne. Na rozwój rolnictwa ma duży wpływ wielkość i charakter gospodarstw rolnych oraz ilość osób utrzymujących się z pracy w tymże gospodarstwie.

Z pracy we własnym gospodarstwie rolnym utrzymuje się 1785 osób, tj. 34 % ludności gminy (wg Spisu powszechnego z 2002 r.). Znaczna część ludności, bo 29 %, utrzymuje się z emerytur i rent. Z pracy pozarolniczej utrzymuje się 1761 osób, czyli 34 % ludzi; tyle samo co z rolnictwa.

W gminie w 1997 r. dominowały gospodarstwa o powierzchni powyżej 5 ha (69,5% wszystkich gospodarstw). Średnia powierzchnia gospodarstwa na terenie gminy wynosiła 7,5 ha i w 2002 r. pozostała na tym samym poziomie (7,8 ha). Są to gospodarstwa małej opłacalności. Nie są one w stanie ponieść kosztów modernizacji i unowocześnienia sprzętu rolnego, a także zmienić charakteru produkcji na bardziej opłacalne. W ciągu 5 lat nastąpiło dalsze rozdrobnienie gospodarstw rolnych, gdy gospodarstwa o powierzchni do 5 ha stanowią już 44 %, a gospodarstwa o powierzchni większej od 5 ha zmniejszyły się do około 58 %. Wg. najnowszych badań dopiero gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha mogą podjąć ciężar przekształcania gospodarki do obecnie stawianych wymogów przed rolnictwem Unii, a te stanowią w 2002 r. 8,5 % ogółu gospodarstw.

Struktura gospodarstw indywidualnych w 1997r.

Wielkość gospodarstwa rolnego	Ilość gospodarstw	Udział (%)
1,0 -2,0 ha	56	5,43
2,1-3,0	68	6,60
3,1-4,0	89	8,63
4,1-5,0	101	9,8
>5,0	717	69,54
Razem	1031	100,00

Charakterystyka gospodarstw rolnych na podstawie Spisu Powszechnego z 2002 r.

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw	
	w %	
Ogółem	1157	100
do 1 ha	110	9,5
1-5 ha	402	34,7
5-10 ha	396	34,2
10-15 ha	151	13,1
15 ha i więcej	98	8,5

Na terenie gminy występują warunki geograficzne (klimat i rzeźba terenu) sprzyjające rozwojowi rolnictwa, choć generalnie słabe klasy gleb, bogata sieć wodna (lokalne podmokłości i okresowe zalewania gruntów) są czynnikami hamującymi ten rozwój. Problem melioracji jest dość duży, szczególnie w północno-wschodniej części. Na terenie gminy około 200 ha gruntów było zmeliorowanych (aktualnie – w 2006 r. - jest 121 ha, z czego 12 ha w gruntach ornym; 109 ha w użytkach zielonych), wiele wymaga poprawy istniejącego systemu melioracyjnego, bądź budowy nowego.

Melioracjami szczegółowymi w użytkach zielonych objęte są następujące wsie:

- Krzemienica (32 ha),
- Chociw (12 ha),

- Lipie (21 ha),
- Strzemeszna (31 ha),
- Strzemeszna I (22 ha),
- Studzianki (9 ha).

Melioracjami szczegółowymi w gruntach rolnych objęte są następujące wsie:

- Strzemeszna I (3 ha),
- Studzianki (4 ha).

Na terenie gminy oprócz upraw zbóż rozwinięte są uprawy nasienne, a w ostatnich latach nastąpił wzrost upraw jagodowych, a także rozwój gospodarstw specjalizujących się w sadownictwie, które grupują się w południowej części gminy. Dominuje uprawa jabłoni i wiśni. Sady zajmują łączną powierzchnię 162 ha, co stanowi 1,2 % ogólnej powierzchni użytków rolnych.

W strukturze zasiewów głównych ziemiopłodów przeważają zboża - 79,7 %, (w tym żyto – 56,7 %), a następnie ziemniaki – 12,7 %. Przy czym uprawą zbóż zajmowało się około 81 % gospodarstw, ziemniaków około 72 % gospodarstw.

Warunki glebowo-klimatyczne panujące na terenie gminy, a także warunki ekonomiczne dla rolnictwa uzasadniają coraz większą rangę produkcji zwierzęcej. Na terenie gminy Czerniewice średnio na jedno gospodarstwo przypadają dwie krowy. Około 8 gospodarstw ma pogłowie powyżej 8 sztuk.

Wg. spisu rolnego w 1996 roku na terenie całej gminy było 5 108 sztuk bydła, w tym 1 680 krów oraz 9 419 sztuk trzody chlewnej, w tym 912 loch. Według spisu powszechnego w 2002 r. liczba bydła zmniejszyła się drastycznie do 2 461 sztuk; wzrosła natomiast liczba trzody chlewnej do 11 791 sztuk w tym 1 435 loch. Przy czym gospodarstwa prowadzące chów trzody chlewnej stanowią 46 % ogółu gospodarstw; bydła – 56 %.

1.7.3.2. Działalność wytwórcza i usługowa

Działalność gospodarcza wytwórcza i usługowa na terenie gminy jest rozwinięta w średnim stopniu. Największym przedsiębiorstwem jest firma „DOMIKON” (poprzednio „CELDOM" Sp. z o.o). Zatrudnia 72 osoby, oferując pełną obsługę od projektu architektonicznego i technicznego, poprzez wykonanie w fabryce, dostawę, montaż elementów domu, po nadzór budowlany i ubezpieczenie budowy. Plany rozwojowe przewidują rozbudowę zakładu.

Do większych zakładów należą ponadto:

- „EKOPLAN” (Czerniewice) – sprzedaż nawozów i środków ochrony roślin, pasz dla zwierząt,
- „ADROM” (Studzianki) – sprzedaż nawozów, węgla,
- PPHU ‘DAGMAR’ (Czerniewice) – produkcja spodni – zatrudniający ok. 30 osób,
- ZPUH „JARD” (Chociw) – stolarnia – zatrudniający ok.10 osób,
- 1 młyn (Podkonice Miejskie),
- 1 gorzelnia (Wielka Wola),
- 3 piekarnie (Podkonice Miejskie, Czerniewice, Lipie),
- zabytkowa olejarnia (Teodozjów),
- gospodarstwo rybackie (Chociw),
- 5 ferm drobiu (Dąbrowka, Wielka Wola, Krzemienica, Podkonice Duże),
- 1 cegielnia (Chociw) – zatrudniająca ok. 5 osób,
- 1 tartak (Lipie),
- 4 stacje paliwowe (Lechów, Chociw, Wólka Jagielczyńska, Lipie),
- 3 restauracje (Lipie, Wólka Jagielczyńska, Lechów).

Na terenie gminy działa ponadto 6 sklepów spożywczych (Czerniewice – 2, Lechów, Lipie, Chociw, Strzemeszna), 14 kiosków (Chociw -3, Podkonice Duże – 2, Czerniewice – 2, Annów, Stanisławów Lipski, Mała wola, Wólka Jagielczyńska, Wielka Wola, Krzemienica, Strzemeszna), pijalnia piwa w Czerniewicach, mała gastronomia w Wólce Jagielczyńskiej, hurtownia spożywcza w Lechowiu. Na terenie gminy znajdują się również małe firmy, najczęściej tzw. „rodzinne”.

Gospodarstwa domowe wg liczby osób i głównego źródła utrzymania wg danych NSP z 2002 r.

Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego	Ogółem	
		w %
Ogółem	1595	100
Praca	959	60,1
- najemna	386	40,3
- na rachunek własny	573	59,7
- w rolnictwie	507	88,5
- poza rolnictwem	66	11,5
Pozostałe źródła ogółem	632	39,6
w tym emerytury i renty	571	90,3
Nieustalone	4	0,3

Z powyższego zestawienia wynika, iż głównym źródłem utrzymania mieszkańców gminy jest praca na własny rachunek (60 % gospodarstw domowych utrzymuje się z pracy), w tym głównie w rolnictwie (około 32 % ogółu gospodarstw domowych); poza rolnictwem – tylko 4 % ogółu gospodarstw domowych. Znaczną pozycję w głównych źródłach utrzymania gospodarstw domowych stanowią emerytury i renty – około 36 % wszystkich gospodarstw domowych.

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym – 3,26.

Miernikiem aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców jest liczba zarejestrowanych w systemie regon podmiotów gospodarczych, których było w 1997 roku 220, w tym:

przemysł	42
budownictwo	22
handel i naprawy	78
hotele i restauracje	9
transport, składowanie i łączność	6
pośrednictwo finansowe	2
obsługa nieruchomości i firm	6

Analiza rynku pracy na terenie gminy w 1997 r. prowadzi do generalnego wniosku, że konieczne jest stworzenie nowych miejsc pracy, gdyż restrukturyzacja rolnictwa w Polsce w związku z wstąpieniem do Unii Europejskiej spowoduje dalszy wzrost bezrobocia na terenach gmin rolniczych, a taka jest niewątpliwie gmina Czerniewice.

Wykaz poszczególnych branż w 1997 r.

CHARAKTER DZIAŁALNOŚCI	LICZBA ZATRUDNIONYCH
1. Produkcja	Razem 32
• piekarnie	7
• masarnie	1
• produkcja materiałów budowlanych	11

• produkcja zniczy	1
• produkcja elementów dekoracyjnych	1
• wytwarzanie elementów budowlanych	4
• krawiectwo	7
2. Handel	Razem 117
• stały	32
• okrężny	71
• hurt – detal	14
3. Gastronomia	Razem 6
4. Usługi (ogółem)	Razem 97
• transportowe	15
• towarowe	15
• budowlane	28
• weterynaryjne	1
• odzieżowe i dziewiarskie	2
• kowalskie i ślusarskie	3
• naprawa sprzętu RTV	1
• motoryzacyjne	4
• elektroniczne i elektrotechniczne	1
• naprawy maszyn rolniczych	2
• krawieckie	1
5. Punkty skupu surowców wtórnych	1
Razem	193

Podmioty gospodarcze na terenie gminy Czerniewice (na podstawie danych UG)

Gmina Czerniewice	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	193	225	228	151	175	193	212	214	215

Liczba mieszkańców/podmiot	29	24	24	36	28	28	25	25	25
----------------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Z danych tych wynika, że od 2001 r. , kiedy to zanotowano najniższą liczbę osób prowadzących działalność gospodarczą, następuje systematyczny wzrost rejestracji podmiotów gospodarczych. Poprawia się też sytuacja pod względem ilości osób przypadających na liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, która ma tendencje malejącą i jest to zjawisko korzystne.

Lata	Ilość podmiotów nowopowstałych	Ilość podmiotów zlikwidowanych	Ilość podmiotów ogółem
2000	34	29	228
2001	69	42	254
2002	23	43	244
2003	36	27	253
2004	36	77	212
2005	41	39	214
2006	20	19	215

Zmiany w ewidencji firm są niewielkie i świadczą o relatywnej stabilności istniejących podmiotów gospodarczych, oraz średnim wzroście podmiotów nowo zarejestrowanych.

1.7.3.3. Górnictwo i przetwórstwo kopalin

Złóża surowców naturalnych na obszarze gminy są słabo zróżnicowane i mało zasobne, dlatego w przeważającej większości zaniechano ich eksploatacji.

Na obszarze gminy górnictwo i przetwórstwo kopalin prowadzone było jedynie na niewielką skalę w okolicach miejscowości Chociw. W 1996 roku eksploatacja gliny zwałowej w tym regionie prowadzona była na trzech złożach, gdzie wydobyto odpowiednio 0,35 tyś. m³, 0,30 tyś. m³ i 7,7 tyś. m³ surowca. Dla złóż „Chociw” i „Chociw III” wyznaczone były obszary i tereny górniczej eksploatacji zgodnie z przepisami obowiązującego prawa geologicznego i górniczego. Obszar górniczy złoża „Chociw III” wyznaczony był po granicy udokumentowanego złoża i wynosił 5 815 m² i 12 300 m². Z eksploatowanego surowca produkowało się cegłę budowlaną klasy 100, w dwóch cegielniach zlokalizowanych w pobliżu złóż. Ze względu na niewielką produkcję cegły miały one w praktyce znaczenie lokalne. Z tego względu przemysł ten nie wywierał większej presji na środowisko, tym bardziej, że zarówno eksploatacja, jak i przetwórstwo prowadzone było sezonowo, w okresie letnim.

W granicach gminy udokumentowano dotychczas kilkanaście złóż kopalin pospolitych o zasobach bilansowych, o których mowa w pkt 1.4.3.

Dla piasków czwartorzędowych na podstawie badań i analiz złóż wytypowano obszar perspektywiczny i prognostyczny, znajduje się on w okolicy miejscowości Strzemeszna Druga (obszar prognostyczny o pow. 115 ha wraz z otaczającym go obszarem perspektywicznym. Zasoby szacunkowe wynoszą 1 859,55 tyś. m³). Piaski te mogą być wykorzystywane w budownictwie do zapraw murarskich.

Jedynymi złożami, z których aktualnie prowadzona jest eksploatacja kruszywa naturalnego

(piasku) na podstawie udzielonych koncesji, są złoża „Zubki Duże” na działce 61 i 62.

1.7.4. Finanse publiczne.

Jednym głównych instrumentów pozostających do dyspozycji gminy mającej zamiar wpływać na lokalny rozwój gospodarczy jest budżet.

Źródłami samorządu są:

- dochody własne, w tym:
 - podatek od nieruchomości,
 - podatek rolny i leśny,
 - opłata targowa,
 - opłata skarbową i administracyjną,
 - opłata eksploatacyjną,
 - udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych
 - podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych i prawnych opłacana w formie karty podatkowej,
 - od środków transportu,
 - podatek od spadków i darowizn,
- dochody zewnętrzne w tym:
 - dotacje celowe,
 - subwencje,
 - inne dochody.

Poziom dochodów gminy w latach 2002 - 2006 wg uchwał budżetowych gminy Czerniewice

Z	Rok	Ogółem	Dochody własne		Dotacje i subwencje	
		Zł	Zł	%	zł	%
	2002	6 842 584	1 795 817	26,24%	5 046 767	73,76%
	2003	6 877 575	1 443 772	20,99%	5 433 803	79,01%
	2004	8 260 941	1 502 259	18,19%	6 758 682	81,81%
	2005	8 365 771	1 661 294	19,86%	6 704 477	80,14%
	2006	10 868 660	1 908 876	17,56%	8 959 783	82,44%

analizy powyższych danych wynika, iż na wielkość dochodów gminy zdecydowany wpływ mają dochody z zewnątrz. Zjawisko to wykazuje tendencję wzrostową (od 73,8% w 2002 r. do 82,4 % w 2006 r). Maleje systematycznie udział dochodów własnych w dochodach gminy (od 26,2% w 2002 r. do 17,6% w 2006 r.) i uzależnianie budżetu gminy od dotacji i subwencji z budżetu państwa.

Wydatki budżetowe według poszczególnych działów przedstawia poniższa tabela.

	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.
Wydatki budżetowe Gminy ogółem	7 903 706	7 324 665	7 956 061	8 212 063	11 018 946
Rolnictwo i łowiectwo	1 872 140	1 019 459	1 099 144	344 953	674 275
Transport i łączność	603 805	790 452	922 337	606 786	856 459
Gospodarka mieszkaniowa	129 747	120 034	150 709	347 613	492 883
Działalność usługowa	14 774	93 041	13 000	-	-

Administracja publiczna	809 435	809 630	844 021	891 694	957 530
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż	199 140	149 599	69 992	122 412	140 296
Podatki i opłaty	58 752	57 300	56 647	62 491	60 635
Obsługa długu publicznego	44 290	30 629	84 728	29 468	19 896
Oświata i wychowanie	3 191 771	3 193 444	3 567 121	3 670 906	3 786 575
Ochrona zdrowia	30 425	36 519	44 304	43 953	48 758
Pomoc społeczna	481 352	539 136	843 698	1 459 526	2 578 114
Pozostałe zadani z polit.społ.	-	-	22 457	1 306	101 250
Edukacyjna opieka wychowaw.	185 949	197 649	38 269	130 318	162 867
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	191 223	178 270	113 081	264 086	132 701
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	47 679	64 211	49 700	149 706	950 425
Kultura fizyczna i sport	29 110	24 558	26 641	59 076	41 867
Urzędy nadrzędnych organów	14 114	12 734	10 212	27 769	14 415

Z branżowego zestawienia wydatków wynika, iż dominującymi pozycjami w wydatkach budżetowych gminy są:

w latach 2002 – 2004

- oświata i wychowanie
- rolnictwo
- administracja publiczna
- transport i łączność
- pomoc społeczna

w latach 2005-2006

- oświata i wychowanie
- pomoc społeczna
- administracja publiczna
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego
- transport i łączność

Na wymienione pozycje wydatkowane są zdecydowanie największe kwoty.

Najważniejsze inwestycje, które były realizowane w latach 2002 – 2006 to:

- budowa oczyszczalni ścieków
- budowa sieci kanalizacyjnej w Czerniewicach
- budowa sieci kanalizacyjnej Czerniewice-Parcela
- budowa sieci kanalizacyjnej w Podkonicach Małych
- budowa sieci kanalizacyjnej Lechów-Dąbrówka
- budowa wodociągu w Chociwiu
- droga Dąbrówka
- droga Chociw-Łuby
- droga Strzemeszna-Nowa Strzemeszna, Podkonice Duże, Strzemeszna 1,
- budowa mostu Józefów-Strzemeszna
- powierzchniowe utwardzanie dróg:
 - Annopol-Studzianki
 - Stanisławów Lipski-Studzianki
- remonty budynków OSP w Chociwiu, Strzemesznie, Czerniewicach
- modernizacja szkoły podstawowej w Podkonicach Dużych

- przebudowa drogi w m. Mała Wola, Lipie-Zagóry, Wielka Wola, Czerniewice Osiedle, Chociwek-Wale,
- remont drogi gminnej miejscowościach: Zubki Małe i Duże, Strzemeszna,

Rok	Kwota budżetu	Utrzymanie		Inwestycje	
		zł	%	zł	%
2002	7 903 706	5 414 199	68,50%	2 489 507	31,50%
2003	7 324 665	5 607 716	76,56%	1 716 949	23,44%
2004	7 956 061	5 933 343	74,58%	2 022 718	25,42%
2005	8 212 063	6 974 714	84,93%	1 237 349	15,07%
2006	11 018 946	8 444 953	76,64%	2 573 993	23,36%

Jak wynika z powyższego zestawienia na inwestycje w ostatnich latach przeznaczono nieco powyżej 30 % rocznego budżetu w 2002 r. Od tego roku wydatki na inwestycje zmalały i osiągnęły poziom 23-25%, a w roku 2005 – spadek do poziomu 15 %.

1.8. WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW - INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Uwarunkowania społeczne przedstawione zostały na mapie w skali 1:25 000.

1.8.1. Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane

	w 1997 r.	w 2002 r.
• mieszkania –	1 456	1 389
• izby-	4 609	5 120
• pow. użytkowa mieszkań -	92 920 m ²	106 112 m ²
przeciętna:		
• pow. użytkowa mieszkania		76,6 m ²
• pow. użytkowa mieszkania na osobę -	17,	20,1 m ²
• liczba osób na mieszkanie-	3,72	3,74
• liczba osób na izbę -	1,18	1,03
• liczba izb w mieszkaniu	-	3,69
Mieszkania, izby i powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych do użytku w :	1997 r	2001-2002 r.
• mieszkania ogółem –	5	18
• w tym prywatne –	5	18
• izby ogółem –	20	84
• w tym prywatne -	20	84
• powierzchnia użytkowa mieszkań -	377 m ²	1709
• przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań -	75,4 m ²	94,94 m ²

Powyższe zestawienie danych dowodzi stałej poprawy warunków mieszkaniowych ludności. Coraz większe są przeciętne powierzchnie użytkowe mieszkań przypadających na 1 osobę, o blisko 20 m większe są przeciętne powierzchnie użytkowe mieszkań.

Mniej osób przypada na jedną izbę. Liczba osób na mieszkanie pozostała prawie na tym samym poziomie.

1.8.2. Edukacja

1.8.2.1. Szkoły

Na terenie gminy 1998 r. były cztery szkoły podstawowe.

Szkoła podstawowa	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba sal lekcyjnych	Liczba sal gimnastycznych
SPw Czerniewicach	522 + 44 (kl. „0”)	19	25	1
SP w Chociwiu	74 + 13(kl.„0”)	6	9	-
SP w Lipiu	86 + 10(kl.„0”)	6	6	-
SP w Podkonicach Dużych	67 + 15(kl.„0”)	6	7	-

Szkoły w 2006 r.

Szkoła podstawowa	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba sal lekcyjnych	Liczba sal gimnastycznych
SP w Czerniewicach	209 + 26 (kl. „0”)	11	25	1
SP w Chociwiu	11 + 5(kl.„0”)	2	9	-
SP w Lipiu	71 + 9(kl.„0”)	6	6	1
SP w Podkonicach Dużych	71 + 11(kl.„0”)	6	7	1

W roku szkolnym 2007/2008 szkoła w Chociwiu zostanie zlikwidowana. Liczbę dzieci w poszczególnych szkołach podstawowych na przestrzeni lat trudno porównać, gdyż w międzyczasie przeprowadzona została reforma szkolnictwa. W jej efekcie do szkół podstawowych uczęszczają dzieci w wieku od 7 do 13 lat (od pierwszej do szóstej klasy), a nie dzieci od 7 do 15 lat jak to miało miejsce do roku 2000.

W Czerniewicach utworzone zostało gimnazjum, do którego uczęszcza 216 dzieci, korzystających z pomieszczeń szkoły podstawowej.

1.8.2.2. Przedszkola

Na terenie gminy funkcjonuje przedszkole w Czerniewicach, do którego uczęszczało w 1998r. 19 dzieci, a w 2006 r. 25 dzieci + 15 do tzw. „O”.

1.8.2.3. Biblioteki

W 1998 r. funkcjonowały dwie biblioteki: Gminna Biblioteka Publiczna w Czerniewicach i Filia Biblioteczna w Podkonicach Dużych. Razem liczba woluminów 13 514. Aktualnie jest tylko Gminna Biblioteka Publiczna w Czerniewicach, nie licząc bibliotek szkolnych, z liczbą woluminów 12 300.

1.8.3. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy mają do dyspozycji Gminny Ośrodek Zdrowia w Czerniewicach.

1.8.4. Kultura

W 1998 r. na terenie gminy nie było ośrodka kultury. Istniały jednak organizacje sportowe i zespoły ludowe:

- Uczniowski Klub Sportowy „Promyk” w Czerniewicach,
- Ludowy Zespół Czerniewice;
- Ludowy Zespół Studzianki;
- Ludowy Zespół Turobów;
- Ludowy Zespół Podkonicze;
- Ludowy Zespół Chociw.

W 2007 r. istniał klub sportowy w Annowie, Ludowy Klub Sportowy „Relax” w Czerniewicach, świetlica środowiskowa w Podkonicach Dużych i Chociwiu, Koła Gospodyń Wiejskich w Annopolu Dużym i Małym, Annowie, Chociwiu, Chociwku, Czerniewicach, Dąbrówce, Lipiu, Podkonicach Dużych, Strzemesznie, Stanisławowie Studzińskim, Studziankach, Wielkiej Woli, Zubkach Dużych oraz Gminny Ośrodek Kultury w Czerniewicach.

1.8.5. Administracja i łączność

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty administracji:

- Urząd Gminy w Czerniewicach;
- Urząd pocztowy w Czerniewicach;
- Posterunek Policji w Czerniewicach;
- Bank Spółdzielczy i PKO

W gminie znajduje się 908 abonentów radiowych, 861 telewizyjnych oraz jedna placówka pocztowo, 454 gospodarstwa domowe posiadają telefon stacjonarny. Istnieją 4 stacje telefonii komórkowej (ERA GSM, GSM PLUS, POLCOMTEL, CENTERTEL) w miejscowościach : Czerniewice, Lipie, Wólka Jagielczyńska, Zubki Duże.

1.8.6. Turystyka i rekreacja

Gmina Czerniewice nie posiada bogatych tradycji turystycznych. Cały obszar gminy nie spełnia wymogów stawianym potencjalnym terenom rekreacyjnym, jednak obszar na południu (otulina SPK) oraz na północnym wschodzie (liczne zabytki, zbiorniki wodne i kompleksy zieleni) stanowi doskonale miejsce dla rozwoju agroturystyki i rekreacji przy jednoczesnej doskonałej dostępności komunikacyjnej. Aby jednak tereny te pełniły funkcje letniskowych winna być odpowiednio przygotowana baza turystyczna. W chwili obecnej na terenie gminy:

- brak bazy noclegowej,
- 4 bary (w tym 3 są usytuowane przy stacjach benzynowych),
- obiekty sportowe (sala gimnastyczna przy SP w Czerniewicach, boisko asfaltowe i trawiaste w Czerniewicach, boisko w Podkonicach, sala gimnastyczna w Lipiu i Podkonicach Dużych),
- punkty informacji turystycznej (UG w Czerniewicach i Biblioteka).

Uwarunkowania turystyczno-rekreacyjne przedstawione zostały na mapie w skali 1:50 000.

1.8.7. Straż pożarna

Zabezpieczenie przeciwpożarowe to strażnice zlokalizowane we wsiach: Czerniewice, Chociw, Strzemeszna.

1.9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Stan infrastruktury technicznej określony na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej gminy przedstawia się następująco:

1.9.1. Gospodarka odpadami

Lokalnym uregulowaniem prawnym dotyczącym utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Czerniewice jest uchwała Rady Gminy z dnia 30 marca 1998 r. nr XXXIII/182/98 w sprawie „Regulaminu szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Czerniewice”.

W 2005 r. dla gminy został opracowany Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Czerniewice, stanowiący załącznik nr 2 do uchwały nr XXV/153/05 z dnia 29 kwietnia 2005 r.

Z uwagi na fakt, iż w gminie nie jest prowadzona ewidencja wytwarzanych odpadów komunalnych dla potrzeb Planu ustalono bilans odpadów powstających w sektorze komunalnym w oparciu o dane wskaźnikowe zaczerpnięte z KPGO, odnoszące się do średniej ilości odpadów wytwarzanych na terenach wiejskich w kg/M/rok.

Lp.	Źródła powstawania odpadów	Ilość odpadów (kg/rok)	
		w %	
1	Odpady z gospodarstw domowych	603 664	53,2
2	Odpady z obiektów infrastrukturalnych	234 180	20,6
3	Odpady wielkogabarytowe	78 060	6,9
4	Odpady z budowy, remontów i demontażu Obiektów budowlanych	208 160	18,4
5	Odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie odpadów komunalnych	10 408	0,9
Razem		1 134 472	100,0

Dominującym typem odpadów generowanych przez mieszkańców na terenach gminy są odpady z gospodarstw domowych i odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych . Odpady ulegające biodegradacji to 136,7 Mg/rok, odpady opakowaniowe – 233,8 Mg/rok, odpady wielkogabarytowe – 78,1 Mg/rok, a odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie odpadów komunalnych stanowią według danych wskaźnikowych w gminie Czerniewice ilość 10,4 Mg/rok.

W skład niebezpiecznych odpadów komunalnych wchodzi:

Odpady	Mg/rok	%
Aerozole	0,416	4%
Akumulatory	2,704	26%
Baterie	0,624	6%
Farby i lakiery	2,6	25%
Farmaceutyki	0,524	6%
Rozpuszczalniki	1,872	18%
Świetlówki	0,104	1%
Zużyte oleje	0,208	2%
Inne (w tym inne substancje chemiczne np. kwasy i zasady, Pestycydy, chemiczne produkty laboratoryjne	1,248	12%
Łącznie	10,4	100%

Ilość odpadów z gospodarstw domowych zebranych na terenie gminy w 2004 r. wyniosła wg Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Czerniewice 603 664 kg/rok, co daje w przeliczeniu na 1 mieszkańca 112,7 kg/rok (liczba mieszkańców w 2004 r. – 5356 osób)

Na terenie gminy nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów. Nie prowadzi się też zbiórki odpadów niebezpiecznych, występujących w odpadach komunalnych, nie ma też zbiórki odpadów wielkogabarytowych. Na terenie gminy nie ma dzikich wysypisk odpadów ani terenów po dzikich wysypiskach odpadów do rekultywacji. gmina nie posiada też składowiska odpadów. Odpady stałe z terenu gminy wywożone są sprzętem specjalistycznym na składowisko odpadów w miejscowości Lubochnia Górki, w gminie Lubochnia.

Celem zmniejszenia ilości odpadów, a zarazem stworzenia możliwości wykorzystania części z nich jako surowców wtórnych w przemyśle, należy dążyć do selektywnej zbiórki odpadów. Z uwagi na mały obszar gminy, rodzaje i ilości wytwarzanych odpadów, brak jest uzasadnienia ekonomicznego do lokalizacji i eksploatacji instalacji do składowania lub odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

1.9.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

Gmina jest zwodociągowana w około 99 %. Nie zwodociągowano jedynie wsi Helenów, która jest wsią niezamieszkałą.

Ujęcia wody zlokalizowane są w Dąbrówce, Chociwiu, Turobowie i Stanisławowie Studzińskim. Stan sieci określany jest jako dobry. Wydajność ujęć zaspokaja potrzeby gminy.

1. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła pod koniec 2003 r. 129,3 km.
2. Ogólna długość przyłączy – 40,9 km.
3. Średnie jednostkowe zużycie na 1 mieszkańca gminy korzystającego z wodociągu wynosi 25 m³/rok.

Sieć wodociągowa zasilana jest przede wszystkim z własnych ujęć wód głębinowych. Ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania zlokalizowane są w miejscowościach:

- Chociw – studnia o wydajności 70,0 m³/h,
- Turobów - studnia o wydajności 35,0 m³/h,
- Dąbrówka - studnia o wydajności 50,0 m³/h,
- Stanisławów Studziński - studnia o wydajności 60,0 m³/h.

Uzdatniana woda spełnia wymagania rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia.

Sieć wykonana jest w większości z rur PVC. Straty ogólne wody na sieci szacuje się na poziomie ok. 15-20 %, co spowodowane jest zarówno przez awarie sieci, jak i płukanie sieci oraz zużyciem wody dla celów p.pożarowych.

Według przeprowadzonych analiz w 2005 r. w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czerniewice wynika, iż do 2015 r. nie ma potrzeby zwiększania ilości wody. Konieczne natomiast jest racjonalne zużycie i zmniejszanie strat.

Odprowadzanie ścieków sanitarnych

W 2003 r. oddano do eksploatacji pierwszą na terenie gminy, zlokalizowaną we wsi Zagóry oczyszczalnię ścieków BIO-PAK typ KBA-100-700 mechaniczno-biologiczną o przepustowości 200 m³/d. Obciążenie oczyszczalni wyrażone równoważną liczbą mieszkańców 1331. Ścieki oczyszczone odprowadzane są do rzeki Krzemionki. Stężenia ścieków nie przekraczają warunków dopuszczalnych, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje zakładowa oczyszczalnia ścieków należąca do gorzelnii w Chociwiu.

Długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosi 8,19 km (+ 227 szt. przyłączy). Ścieki do oczyszczalni odprowadzane są z miejscowości: Lechów, Czerniewice, Dąbrówka

i Zagóry. Na terenach nieskanalizowanych ścieki gromadzone są w szambach. Ścieki gospodarcze w poszczególnych miejscowościach z indywidualnych gospodarstw domowych zagospodarowywane są na własnych gruntach i nie stanowią większego zagrożenia dla środowiska.

Ponieważ w gminie dominującą formą zabudowy jest zabudowa zagrodowa, to w obszarach jej występowania należy się spodziewać mniejszej ilości dobowego spływu ścieków, natomiast zwiększenie spływu występować będzie w obszarach zwartych skupisk siedlisk nierolniczych oraz w obszarach, w których nasilają się zjawiska przekształcania zabudowy zagrodowej w mieszkaniową lub usługową. Powszechne odprowadzanie ścieków do nieszczelnych szamb powoduje zanieczyszczanie wód powierzchniowych i podziemnych.

Istotne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego stanowią zbiorniki z gnojowicą. Skanalizowanie gminy i budowa nowoczesnych oczyszczalni to najpilniejsza inwestycja w zakresie infrastruktury technicznej. Umożliwi to udostępnienie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i letniskowe oraz rozwój przedsiębiorczości.

W trakcie opracowania jest koncepcja kanalizacji gminy. Zgodnie z tą koncepcją przewiduje się realizację ośmiu niezależnych układów kanalizacyjnych:

- zlewnia Czerniewice obejmuje przeważającą część tej miejscowości oraz inne miejscowości już skanalizowane (częściowo lub całkowicie), tj. Dąbrówka, Lechów i Studzianki oraz dodatkowo: Wólka Jagielczyńska, prawie w całości Wielka Wola (już w realizacji), Józefów, Annów, Lipie, część Turobowa, Zagóry oraz część Nowych Studzianek,
- zlewnia Chociw obejmuje miejscowości: Chociw, Krzemienica, Strzemeszna, Strzemeszna I, część Zubek Małych (na wschód od drogi ekspresowej), a także tereny zainwestowane należące do Wólki Jagielczyńskiej na zachód od trasy,
- zlewnia Chociwek obejmuje miejscowości: Chociwek, Wale, część Podkonic Dużych i Podkonic Miejskich,
- zlewnia Zubki Małe obsługuje wsie : Zubki Małe (na zachód od drogi ekspresowej), Zubki Duże, Podkońską Wolę, Podkonice Małe, część Podkonic Dużych oraz część Podkonic Miejskich (na zachód od drogi ekspresowej),
- zlewnia Stanisławów Studziński obejmuje: Stanisławów Studziński (z przysiółkiem Helenów), Annapol Duży, Annapol Mały, Paulinów, Teodozjów,
- zlewnia Stanisławów Lipski obejmować będzie: Stanisławów Lipski i część Turobowa,
- zlewnia Mała Wola obsługuje wsie: Mała Wola, Dzielnica, Strzemeszna II,
- zlewnia Gaj obejmuje wsie : Gaj i część Wielkiej Woli.

W zlewni „Czerniewice” projektowany ciąg technologiczny oczyszczalni wykonany będzie obok istniejącego (będą pracować równolegle). Przewiduje się jeden punkt zlewny ścieków dowożonych. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych będzie rzeka Krzemionka – prawobrzeżny dopływ Rawki.

W zlewni „Chociw” przewiduje się również jeden punkt zlewny ścieków dowożonych. Przewiduje się dwa warianty lokalizacji oczyszczalni: jeden w przysiółku Zielonka; drugi na gruntach wsi Krzemienica. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych, tak jak dla zlewni „Czerniewice”, będzie rzeka Krzemionka.

W zlewni „Chociwek” oczyszczalnia ścieków zlokalizowana będzie na gruntach wsi Chociwek; Odbiornikiem ścieków będzie rzeka Krzemionka.

W zlewni „Zubki Małe” oczyszczalnia ścieków zlokalizowana będzie na gruntach wsi Zubki Małe; odbiornikiem ścieków będzie ciek bez nazwy, stanowiący lewobrzeżny dopływ Krzemionki.

W zlewni „Stanisławów Studziński” oczyszczalnia ścieków zlokalizowana będzie na gruntach wsi Stanisławów Studziński, a odbiornikiem ścieków będzie rzeka Rękawka, stanowiąca lewobrzeżny dopływ rzeki Krzemionki.

W zlewni „Stanisławów Lipski” oczyszczalnia ścieków zlokalizowana będzie na gruntach wsi Stanisławów Lipski; odbiornikiem ścieków będzie rzeka Czerwonka, stanowiąca lewobrzeżny dopływ rzeki Krzemionki.

W zlewni „Mała Wola” oczyszczalnia ścieków zlokalizowana będzie na gruntach wsi Mała Wola. Odbiornikiem ścieków będzie rzeka Luboczanka, stanowiąca lewobrzeżny dopływ rzeki Pilicy.

W zlewni „Gaj” oczyszczalnia ścieków zlokalizowana będzie na gruntach wsi Gaj.

Odbiornikiem ścieków będzie ciek bez nazwy, stanowiący prawobrzeżny dopływ rzeki Luboczanki .

Każdy wymienionych systemów kanalizacyjnych może stanowić odrębne zadanie inwestycyjne. Istnieje także możliwość połączenia systemów kanalizacyjnych na etapie projektów budowlanych. Możliwe jest także podzielenie zadania obejmującego kilka wsi na etapy. Kolejność realizacji poszczególnych zadań określi inwestor. Zaleca się realizację, w pierwszej kolejności, oczyszczalni obsługującej tereny zwartej zabudowy oraz o większej liczbie mieszkańców. Równocześnie istnieje możliwość budowy oczyszczalni przydomowych. Oczyszczalnie te są wskazane dla wszystkich gospodarstw lub ich grup, nieuwzględnionych w zakresie podłączenia do sieci z powodu rozległej zabudowy i dużej odległości od większych skupisk.

Dopuszcza się także zmianę koncepcji kanalizacji gminy i zmiany dotyczące lokalizacji oczyszczalni w oparciu o przeprowadzone analizy lokalizacyjne.

Kanalizacja deszczowa

W chwili obecnej na terenie gminy brak kanalizacji deszczowej.

Gmina planuje budowę kanalizacji deszczowej o długości 6,4 km w miejscowości Czerniewice, Podkonice Duże, Chociw.

Należy przewidzieć odprowadzanie ścieków deszczowych z utwardzonych terenów zakładów przemysłowych i usługowych oraz terenów narażonych na zanieczyszczenia (np. stacje benzynowe, parkingi itp.). W celu usunięcia zawiesiny i substancji ropopochodnych wyloty kanalizacji deszczowej powinny posiadać podczyszczalnie wód deszczowych, składające się z co najmniej z osadnika i separatora.

1.9.3. Elektroenergetyka

Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy tj. napowietrzna linia średniego napięcia 15 kV, stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4kV i zasilane z nich linie niskiego napięcia 0,4/0,23 IV zabezpieczają ą obecne zapotrzebowanie na energię elektryczną. Istniejące linie elektroenergetyczne zasilające gminę Czerniewice wyprowadzone są ze stacji 110/15 kV - „Tomaszów 2”, „Roszkowa Wola” i „Rawa Mazowiecka”. Poszczególne wsie zasilane są liniami niskiego napięcia. Źródłem zasilania jest stacja transformatorowa rozdzielcza 110/15 kV.

Odbiorcy połączeni są ze stacjami liniami napowietrznymi 380/330 V. Stan techniczny sieci zasilającej jest dobry. Aktualnie sieć rozdzielcza gminy pokrywa w pełni jej zapotrzebowanie na energię elektryczną, sieć ta zapewnia wymagane, standardowe parametry w zakresie ciągłości dostawy elektrycznej.

Dalsze zapotrzebowanie gminy na energię elektryczną dla określonych w niniejszym studium kierunków rozwojowych, kształtować się będzie przede wszystkim pod wpływem ekonomicznego oddziaływania poziomu cen energii, a także tendencji do zastępowania dotychczasowych często mało ekonomicznych urządzeń przez nowe energooszczędne. Budowa nowych linii i stacji elektroenergetycznych dla zasilania nowych terenów budowlanych winna zostać uwzględniona na etapie sporządzania planu miejscowego. Zakład Energetyczny - Tomaszów Mazowiecki po otrzymaniu od gminy informacji na temat przewidywanych inwestycji dokona stosownego bilansu. Przewidywane jest również opracowanie przez ww. studium elektroenergetycznego dla gmin powiatu tomaszowskiego.

1.9.4. Gazownictwo

Gmina nie posiada sieci gazu przewodowego. W chwili obecnej zapotrzebowanie w gaz zaspokajane jest z butli lub zbiorników napełnianych w odpowiednich punktach. Dystrybucja gazu propan - butan prowadzona jest przez kilku prywatnych pośredników. Przez teren gminy (na południe od drogi nr E8) przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Mory-Piotrków Trybunalski o średnicy DN 400 i ciśnieniu 5,5 MPa oraz gazociąg DN 300 PN o ciśnieniu

4,0 MPa wzdłuż drogi ekspresowej E 8. Przewidywana jest budowa nowego gazociągu (o średnicy 400mm) na północny-zachód od obecnego przebiegu (wykonany na odcinku od Podkonic do Turobowa). Wsie nie posiadają instalacji gazowych. Gazyfikacja przewodowa gminy jest elementem infrastruktury technicznej, który w znacznym stopniu poprawiłby możliwości rozwoju gospodarczego i warunki życia mieszkańców (możliwość wykorzystania gazu dla potrzeb socjalnych i bytowych) przy jednoczesnej ochronie środowiska naturalnego. Studium zakłada możliwie maksymalną rozbudowę sieci gazowej.

Zgodnie z „Prawem energetycznym" jako element prawa lokalnego, w celu poprawy gospodarki cieplej na terenie gminy winny zostać opracowane „Założenia" i „Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe".

1.9.5. Ciepłownictwo

W gminie nie ma sieci ciepłowniczej, gospodarstwa domowe korzystają z własnych systemów grzewczych. Są to najczęściej piece CO na paliwa stałe tj. węgiel i koks. Sytuacja taka nie jest właściwa z uwagi na ochronę środowiska. Należy dążyć do modernizacji kotłowni i przejścia na paliwa płynne (olej opałowy i gaz). Na terenie gminy znajduje się jeden skład opału w Studziankach.

1.9.6. Telekomunikacja

495 gospodarstw domowych posiada telefony. Istnieją 4 stacje telefonii komórkowej. Abonenci na terenie gminy podłączeni są do centrali w Czerniewicach poprzez linie napowietrzne. Obecna centrala jest to urządzenie analogowe.

Centralą nadrzędną dla centrali w Czerniewicach jest centrala miejska w Tomaszowie Mazowieckim. Gmina jest niedostatecznie stelefonizowana. Liczba telefonów zainstalowanych w gminie daje wskaźnik 8,1NN/100MK. Z uwagi na planowaną wymianę sieci telekomunikacyjnej na nowocześniejszą (budowa linii światłowodowych i urządzenia telefonii cyfrowej) przewiduje się znaczną zmianę jakościową i ilościową w zakresie usług telekomunikacyjnych.

1.9.7. Komunikacja

Układ sieci drogowej na terenie gminy Czerniewice tworzą: drogi publiczne krajowe, drogi powiatowe i gminne oraz drogi niepubliczne wewnętrzne, które nie posiadają uregulowanego statusu prawnego.

Drogi krajowe o łącznej długości 12,078 km

- droga nr 8 (E 67) klasy S (ekspresowa): Warszawa – Wrocław.

Drogi wojewódzkie o łącznej długości 5,901 km

- droga nr 726 - Rawa Mazowiecka – Inowódz – Opoczno - Żarnów

Drogi powiatowe o łącznej długości 42,3 km

Nowy Nr drogi	Stary Nr drogi	Przebieg	Długość Km
4302E	30113 30116	Nowe Byliny – Wólka Jagielczyńska – Chociw – Wierzchowy	11,8
4304E	30115 30119	Żelechlinek- Stanisławów Studz.-Czerniewice- (przejście przez Czerniewice)	9,1
4305E	30117	Czerniewice-Wielka Wola-Królowa Wola	8,0

4306E	30118	Czerniewice-Mała Wola-Brzozów	8,0
4312E	30114	(przejście przez Podkonice Duże)	1,8
4315E	30120	Chociszew-Lubochnia-(teren Gm.Czerniewice)	1,5
4153E		Księża Wola-Podkońska Wola-do trasy nr 8	2,1

Drogi gminne o łącznej długości 57,6 km

Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Nazwa drogi (przebieg)	Długość
116101E	3052901	Podkonice Miejskie - gr.gm. Rawa Maż. - (Chrusty)	1,0 km
116102E	3052902	Podkonice Duże - gr.gm. Rawa Maż. – (Kontrewes)	2,6 km
116103E	3052903	Chociwek - dr. woj. nr 726 - (Ossowice)	1,9 km
116104E	3052904	Zubki Duże - Krzemienica	2,1 km
116105E	3052905 3052906	Krzemienica - Wale - dr. woj. nr 726 -gr. gm. Cielądz - (Sanogoszcz)	4,6 km
116106E	3052907	Stanisławów Lipski – Studzianki	2,6 km
116107E	3952911	Krzemienica – Annów	3,3 km
116108E	3052915	Lechów – Dąbrówka	3,5 km
116109E	3052916 3052917	(Jasień) - gr.gm Lubochnia - Suchawa - Wielka Wola - Mała Wola	6,1 km
116110E	3052919	Czerniewice - Zagóry – Lipie	3,4 km
116111E	3052912	Chociw Łuby – gr. gm. Rzeczyca -(Kanice Nowe)	1.1 km
116112E	3052913	Strzemeszna - Strzemeszna Nowa - gr. gm Rzeczyca (Stanisławów)	3,6 km
116113E	30529 14 3052918	Strzemeszna - Mała Wola - gr. gm. Rzeczyca (Zawady)	4,0 km
116114E	3052920	Wale – Chociwek	2,5 km
116115E	3052921	Wielka Wola – Strzemeszna	3,1 km
116116E	30115	Podkonice Duże - Chociwek –Krzemienica	4,2 km
116117E		Lechów - dr.kraj.nr 8 - Studzianki –gr.gm. Lubochnia	3,2 km

116511E	3052910	(Lesisko) - gr. Gm. Żelechlinek -Annapol – Studzianki	4,0 km
116519E	3052908	(Czerwonka) – gr. Gm. Żelechlinek –Teodozjów	0,8 km

Wg. danych na rok 2006 z ogólnej długości dróg gminnych – 57,6 km , drogi o nawierzchni utwardzonej mają długość 46,35 km, a drogi gruntowe 11,25 km. Z ogólnej długości dróg powiatowych - 42,3 km , drogi o nawierzchni utwardzonej mają długość 35,9 km, a drogi gruntowe 6,2 km; drogi o nawierzchni ulepszonej – 0,2 km.

Drogi powiatowe w części nie spełniają wymaganych warunków technicznych m.in. co do szerokości pasów drogowych w liniach rozgraniczających, stanu technicznego nawierzchni, szerokości poboczy i odwodnień. Drogi gminne wymagają modernizacji, część z nich wymaga położenia nawierzchni bitumicznej, są to w chwili obecnej drogi o odcinkach tłuczniowych bądź gruntowych. Ruch na drogach powiatowych i gminnych jest w chwili obecnej niższy od ich możliwości przepustowych po wymaganych modernizacjach, natomiast znaczne zwiększenie natężenia ruchu obserwuje się na drodze nr 8. Pomiar wykonany w 1995 roku przez Generalną Dyрекcyję Dróg Publicznych w Warszawie wskazały, że natężenie ruchu wynosiło około 12 000 samochodów/ dobę. W roku 2005 natężenie ruchu wynosiło ponad 24 150 samochodów/ dobę. Taki stan uniemożliwia mieszkańcom gminy korzystanie z ww. drogi i często staje się powodem utrudnionego dojazdu do miejscowości położonych blisko, ale oddzielonych trasą. Trasa Warszawa - Katowice nie posiada zbiorczych dróg dojazdowych, które obsługiwałyby przylegające do trasy tereny. Istnieją znaczne trudności w zakresie włączeń. Są również trudności i znaczne niebezpieczeństwo po stronie pieszych użytkowników drogi.

Obecnie opracowywana jest koncepcja modernizacji drogi w celu przystosowania jej do parametrów drogi ekspresowej, przeznaczonej wyłącznie dla ruchu samochodowego, o dostępności ograniczonej do miejsc, w których przewidziano budowę węzłów. Podstawowym czynnikiem dostosowania drogi krajowej do parametrów drogi ekspresowej , mającym największy wpływ na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego jest ograniczenie jej dostępności. Jednym z elementów dostosowania drogi nr 8 do parametrów drogi ekspresowej jest całkowite wyeliminowanie poprzecznego ruchu pieszego. Wg materiałów do wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi węzły na terenie gminy Czerniewice zostały zlokalizowane w miejscowości: Podkonice, Wólka Jagielczyńska, Czerniewice.

W wyniku przystosowania drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej przebudowie ulegną przy węzłach odcinki dróg powiatowych i gminnych. W celu obsługi przyległego do drogi ekspresowej terenu przewiduje się budowę dróg wewnętrznych. W projektowanym układzie wszystkie obiekty prowadzące ruch poprzecznie do drogi ekspresowej na węzłach i przejazdach będą również służyły do prowadzenia ruchu pieszego. Niezależnie do tego zaprojektowano dodatkowo kładki i przejścia podziemne dla pieszych. Przejście dla pieszych pod drogą ekspresową zaprojektowano w Wólce Jagielczyńskiej i Czerniewicach; kładki dla pieszych nad drogą ekspresową – w Nowych Studziankach; most w ciągu drogi ekspresowej – w Podkonicach i Zagórach; przejazd gospodarczy pod drogą ekspresową – w Czerniewicach. Miejsca obsługi podróży zaprojektowano w Nowych Studziankach, w Wólce Jagielczyńskiej (2).

W gminie Czerniewice nie przewiduje się rezerwy terenu na parkingi dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne ani stanowiska kontrolnego dla samochodów ciężarowych.

Na terenie gminy funkcjonuje komunikacja autobusowa PKS. Gmina Czerniewice posiada połączenia autobusowe m. in. z Tomaszowem Mazowieckim, Rawą Mazowiecką, Piotrkowem Trybunalskim, Skierniewicami i Warszawą. W materiałach o wydanie decyzji lokalizacyjnej przyjęto założenie, iż autobusy komunikacji lokalnej będą miały możliwość wjazdu poprzez węzły do najbliższych miejscowości, gdzie władze gminne zapewnią lokalizację przystanków czy ewentualnie pętli do zawracania. Również autobusy lokalnych przewoźników prywatnych kursujące na krótkich trasach oraz autobusy szkolne będą miały przystanki i pętle zlokalizowane w punktach końcowych swoich tras. Niezależnie od wyżej wymienionych zasad przewidziano lokalizacje siedmiu przystanków przy jezdni drogi ekspresowej. Są to przystanki zlokalizowane przy jezdniach

dotychczasowych lub w zatokach oddzielonych bocznym pasem dzielącym. Przystanki zostały zlokalizowane w następujących miejscowościach: Czerniewice, Wólka Jagielczyńska, Zubki Duże.

W celu ochrony terenów mieszkalnych zaprojektowano, na niektórych odcinkach drogi, ekrany akustyczne, głównie pochłaniające.

W celu zabezpieczenia środowiska wodno-gruntowego zastosowane będą zespoły oczyszczające, które pozwolą na podczyszczanie spływów opadowych z drogi nr 8. Przewidziany został powierzchniowy spływ odwodnienia drogi do przydrożnych rowów.

Na odcinkach drogi, na których istnieje wrażliwe środowisko wód gruntowych zastosowany zostanie szczelny system odwodnienia.

Obsługę komunikacji samochodowej stanowią stacje benzynowe zlokalizowane w miejscowościach: Lechów, Chociw, Wólka Jagielczyńska, Lipie.

Droga, stanowiąc dużą uciążliwość dla środowiska przyrodniczego (zanieczyszczenia komunikacyjne i hałas) jest dla gminy szansą rozwoju gospodarczego. W jej pobliżu winny znaleźć miejsce tzw. tereny aktywizacji gospodarczej (handel, obsługa podróżnych, usługi). Znalezienie kompromisu powiązania funkcji tranzytowych i obsługi komunikacyjnej mieszkańców gminy, to jedno z najważniejszych zadań dla samorządu lokalnego.

Stan zagospodarowania poszczególnych dróg (wg stanu na rok 2006) przedstawia poniższa tabela.

Kategoria Drogi	Łączna długość w km	Łączna długość w metrach o nawierzchni			
		bitumicznej w km	betonowej w km	gruntowej ulepszonej w km	Gruntowej naturalnej w km
Krajowa	12,78	12,78	-	-	-
Wojewódzka	5,901	5,901	-	-	-
Powiatowa	42,3	35,9	-	0,2	6,2
Gminna	57,6	46,35	-	-	11,26
Razem	117.081	100.235	-	0,2	15,96

Wskaźnik gęstości dróg w gminie przedstawia poniższe zestawienie

Kategoria drogi	Długość drogi w km na km ² powierzchni gminy
Krajowa	0,1
Wojewódzka	0,05
Powiatowa	0,33
Gminna	0,45
Razem	0,92

Dla porównania wskaźnik ten w gminie sąsiedniej – Rawie Mazowieckiej przedstawia się następująco:

Kategoria drogi	Długość drogi w km na km ² powierzchni gminy
-----------------	---

Krajowa	0,08
Wojewódzka	0,11
Powiatowa	0,39
Gminna	0,24
Razem	0,80

Procentowy udział dróg o nawierzchni bitumicznej do ogólnej długości poszczególnych kategorii dróg przedstawia poniższa tabela

Kategoria drogi	
Krajowa	100 %
Wojewódzka	100 %
Powiatowa	84,87 %
Gminna	80,5 %

Wskaźniki te (gęstość sieci dróg publicznych) są korzystniejsze w gminie Czerniewice dla dróg krajowych i zdecydowanie dla dróg gminnych.

Uwarunkowania w zakresie infrastruktury i komunikacji przedstawione zostały na mapie w skali 1:50 000.

1.9.8.Ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z przebiegu sieci infrastruktury technicznej.

Wokół istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych 15 kV, 110 kV i większych oraz gazociągów wysokiego ciśnienia oraz farm wiatrowych należy zabezpieczyć pas terenu wolny od zabudowy mieszkaniowej i innych obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi o szerokości i zasadach zagospodarowania wynikających z przepisów szczególnych.

II. KIERUNKI ROZWOJU GMINY

2.1.KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENU.

Podstawowymi kierunkami rozwoju gminy Czerniewice pozostaje nadal produkcja rolna, obsługa produkcji rolniczej, obsługa ludności z towarzyszącą działalnością gospodarczą, w tym produkcyjno-usługową, jako uzupełniające : mieszkalnictwo, turystyka i rekreacja, w tym

agroturystyka, obsługa komunikacji i transportu, działalność produkcyjna, w tym eksploatacja kruszywa oraz inne funkcje wykorzystujące walory terenu gminy, jej położenia, potencjał ludnościowy, kulturowo-przyrodniczy i gospodarczy. Zakres zmiany Studium dotyczy głównie wyznaczenia nowych terenów: zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy zagrodowo-mieszkaniowo-usługowej, zabudowy rekreacyjnej, zabudowy produkcyjno-magazynowo-składowej, usług rzemiosła, komunikacji (dróg gminnych i zmianie funkcji dróg wewnętrznych na drogi gminne), pod zalesienie, pod lokalizację oczyszczalni ścieków, pod powierzchniową eksploatację kruszywa. Tak więc zmiany Studium polegają na kontynuacji przeznaczenia terenu określonego w Studium i rozwoju terytorialnym wyznaczonych wcześniej funkcji. Kierunki tych zmian podtrzymują dotychczasową strukturę funkcjonalną, wyrażając jednak pewne zmiany w proporcjach. Zauważalne są bowiem tendencje przekształcania zabudowy zagrodowej w mieszkaniową i rekreacyjną oraz większego zapotrzebowania na tereny pod zabudowę mieszkaniową i produkcyjno-przemysłową. Istotne są również zmiany w kierunku inwestycji infrastrukturalnych (drogi, kanalizacja, oczyszczalnie), co ma duży związek z napływem funduszy unijnych do Polski, mających na celu zmniejszenie zapóźnień cywilizacyjnych Polski w stosunku do krajów Europy Zachodniej.

Dla realizacji celów wynikających z zakresu zmiany studium oraz omówionych wcześniej uwarunkowań, ustala się określone poniżej kierunki przekształceń struktury przestrzennej gminy, przeznaczenie terenów wraz z zasadami ich zagospodarowania.

2.2. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM – GENERALNE USTALENIA

Uzasadnieniem zaproponowanych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy jest osiągnięcie optymalnego rozwoju, zapewniającego poprawę warunków życia mieszkańców, przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, a ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego. Rozwój szeroko rozumianej infrastruktury gospodarczej, społecznej i technicznej musi uwzględniać racjonalne gospodarowanie takimi zasobami jak wody powierzchniowe i podziemne, lasy, gleby, obszary chronione, umożliwiając zachowanie szczególne cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych. Przy formułowaniu ustaleń zmiany Studium uwzględnione zostały aspekty wynikające z istniejących uwarunkowań gminy. W wyznaczaniu funkcji, wynikających ze złożonych wniosków, brano pod uwagę istniejące zagospodarowanie i przeznaczenie terenów oraz istniejące uwarunkowania przyrodnicze. Spod zainwestowania wyłączane były kompleksy gleb o wysokiej bonitacji glebowej (gleby o IV i wyższej bonitacji), tereny dolin rzecznych, obszary zalesione. Te elementy w dużej mierze decydowały o kierunkach zmian w strukturze przestrzennej i w przeznaczeniu terenów. W wyznaczaniu obszarów pod zabudowę brano były również elementy infrastruktury technicznej, takiej jak istniejące uzbrojenie w podstawowe media oraz możliwości poprowadzenia mediów w przyszłości. Obszary te wyznaczane były w nawiązaniu do istniejącego, bądź projektowanego układu komunikacyjnego. W sytuacji, gdy wyznaczone przeznaczenie zlokalizowane jest częściowo na glebach o wyższej klasie bonitacyjnej, konieczne będzie uzyskanie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze. Ochroną przed zainwestowaniem objęte zostały również tereny o udokumentowanych złożach surowców mineralnych. Wyznaczone zostały również inwestycje celu publicznego służące zaspokajaniu potrzeb lokalnych oraz inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

W celu realizacji w/w zamierzeń z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań w Studium generalnie ustala się:

- zachowanie skali zabudowy i zagospodarowania historycznie ukształtowanych struktur przestrzennych poszczególnych wsi, poprzez kontynuację historycznie ukształtowanych

- form, gabarytów oraz linii zabudowy z zaleceniem opracowania, w zależności od potrzeb, studiów historyczno-urbanistycznych poszczególnych miejscowości, w tym rewaloryzację historycznie ukształtowanych terenów przestrzeni publicznej związanych głównie z obiektami szeroko rozumianych usług, dotyczy to głównie takich miejscowości jak Czerniewice, Krzemienica, Strzemeszna, które wymagają działań w zakresie ochrony układu i konserwacji historycznej zabudowy,
- rozbudowę istniejących struktur przestrzennych w nawiązaniu do istniejącego zainwestowania, z uwzględnieniem terenów o dobrej dostępności komunikacyjnej, o możliwościach zaopatrzenia w niezbędną infrastrukturę, przy przyjęciu zasady, iż w obszarach zabudowy dopuszcza się zabudowę zagrodową, mieszkaniową i nieuciążliwą usługową,
 - tworzenie obszarów aktywizacji gospodarczej-z przeznaczeniem na działalność w zakresie produkcji, magazynów i składów, obszarów obsługi turystyki, komunikacji i transportu, obszarów usług produkcyjnych z przeznaczeniem na działalność produkcyjno-usługową, uwzględniającą możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, przy zachowaniu warunku nieprzekraczania uciążliwością granic terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny (warunek ten nie dotyczy urządzeń infrastruktury), przy czym do takiego zainwestowania wskazuje się sąsiedztwo terenów już zainwestowanych na cele produkcyjno-usługowe, tereny o dobrej dostępności komunikacyjnej, tereny o możliwościach zaopatrzenia w niezbędną infrastrukturę, przy założeniu, iż realizacja takiego przeznaczenia w zwartych zespołach będzie uwzględnia oddzielenie zielenią od ewentualnego sąsiedztwa z zabudową mieszkaniową,
 - tworzenie warunków sprzyjających wielofunkcyjnemu rozwojowi wsi, z wyłączeniem możliwości lokalizowania, na zwartym obszarze wsi, ferm i tych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obligatoryjne jest opracowanie raportu oddziaływania na środowisko oraz tych, dla których raport został nałożony na podstawie przepisów szczególnych (wyłączenie nie dotyczy infrastruktury technicznej), przy czym preferuje się tereny o dobrej dostępności komunikacyjnej oraz tereny o możliwościach zaopatrzenia w niezbędną infrastrukturę,
 - ograniczanie rozpraszania zabudowy w terenach rolnych poprzez zakaz zabudowy kompleksów gleb chronionych (o wysokich klasach bonitacyjnej – IV kl. i wyższej), terenów dolin rzecznych oraz terenów o wybitnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
 - zachowanie ciągłości systemu przyrodniczego w nawiązaniu do systemów przyrodniczych regionu (w tym obszarów objętych ochroną prawną), który tworzą tereny otwarte (bez zabudowy) dolin rzecznych i cieków wodnych wraz z ich biologiczną obudową, trwałe użytki zielone, tereny zieleni urządzonej i kompleksy leśne,
 - ograniczenie masowej penetracji turystycznej i zainwestowania kubaturowego najcenniejszych obszarów systemu przyrodniczego gminy,
 - doprecyzowanie przeznaczenia w ramach terenów zabudowy zagrodowo-mieszkaniowo-usługowej i mieszkaniowo-usługowej na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w sposób niewywołujący konfliktów społecznych.

2.3. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY.

Dla realizacji celów, określonych na wstępie opracowania, przy uwzględnieniu omówionych w poprzednich rozdziałach uwarunkowaniach, wyodrębnione zostały obszary o następującym przeznaczeniu:

Symbol obszaru	Kierunki zagospodarowania – podstawowe i dopuszczalne	Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenu. Wytyczne do określania wymagań ład przestrzennego w planach miejscowych
RM/MN	<p>Tereny zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usługowej, w tym nieuciążliwych (tych, które nie należą do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obligatoryjne jest opracowanie raportu oddziaływania na środowisko, dla których raport został nałożony na podstawie przepisów szczególnych – z wyjątkiem infrastruktury technicznej) zakładów produkcyjno-usługowych, z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej, przekształcania zabudowy zagrodowej w mieszkaniową jednorodziną i usługową</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zakaz realizacji obiektów fermowych, - zakaz budowy, od strony dróg i placów publicznych, ogrodzeń z prefabrykatów betonowych, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – min 25 %, - minimalna powierzchnia wydzielonej pod zabudowę mieszkaniową działki - 1000 m², - minimalna powierzchnia wydzielonej pod zabudowę zagrodową działki - 1500 m², - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki – min 1 miejsce parkingowe na 1 dom mieszkalny, i min. 2 miejsca parkingowe na 1 obiekt lub lokal usługowy, - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych i usługowych - 10 m npt. - stosowanie dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie połaci dachowych dwuspadowych - do 45°, - w strefie ochrony konserwatorskiej układu rozplanowania „B”, obejmującej historyczne układy rozplanowania wsi: Czerniewice, Krzemienica i Strzemeszna wszelkie działania inwestycyjne winny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, - na terenach strefy „B” – zakaz lokalizacji masztów telefonii komórkowej i reklam wielkoformatowych, - zagospodarowanie i użytkowanie terenów w obszarach nadzoru konserwatora zabytków na zasadach określonych w pkt 2.4, - doprecyzowanie przeznaczenia terenu na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

MN/U	<p>Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej , w tym nieuciążliwych (tych, które nie należą do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obligatoryjne jest opracowanie raportu oddziaływania na środowisko i tych, dla których raport został nałożony na podstawie przepisów szczególnych – z wyjątkiem infrastruktury technicznej) zakładów produkcyjno-usługowych z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zakaz budowy, od strony dróg i placów publicznych, ogrodzeń z prefabrykatów betonowych, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – min 25 %, - minimalna powierzchnia wydzielonej pod zabudowę mieszkaniową działki - 1000 m², - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki – min 1 miejsce parkingowe na 1 dom mieszkalny, i min. 2 miejsca parkingowe na 1 obiekt lub lokal usługowy, - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych i usługowych - 10 m npt. - stosowanie dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie połaci dachowych dwuspadowych - do 45°, - w strefie ochrony konserwatorskiej układu rozplanowania „B”, obejmującej historyczne układy rozplanowania wsi: Czerniewice, Krzemienica i Strzemeszna wszelkie działania inwestycyjne winny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, - na terenach strefy „B” – zakaz lokalizacji masztów telefonii komórkowej i reklam wielkoformatowych, - zagospodarowanie i użytkowanie terenów w obszarach nadzoru konserwatora zabytków na zasadach określonych w pkt 2.4, - doprecyzowanie przeznaczenia terenu na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
UTL	<p>Tereny zabudowy rekreacyjno-letniskowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zakaz stosowania, od frontu działek, ogrodzeń z prefabrykatów betonowych, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – min 50 %, - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki – min 1 miejsce parkingowe na 1 budynek letniskowy, i min. 2 miejsca parkingowe na 1 obiekt rekreacyjny, - wysokość budynków – maksymalnie dwie kondygnacje nadziemne, przy czym druga w poddaszu, - stosowanie dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie połaci dachowych dwuspadowych – 20- 45°, - minimalna wielkość działki -1000 m², a szerokość krótszego boku – nie mniejsza niż 20 m.
US, UT	<p>Tereny urządzeń sportowych i rekreacji wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zakaz stosowania prefabrykatów betonowych do grodzenia frontów działek, - zapewnienie miejsc parkingowych – min 2 miejsca parkingowe na 1 obiekt sportowo-rekreacyjny

	z dopuszczeniem zbiorników wodnych o powierzchni do 1 ha, z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej	
P	<p>Tereny obiektów produkcyjnych, tj. tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, usług handlowych (w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m²) z dopuszczeniem obiektów produkcji zwierzęcej, obiektów obsługi gospodarki rolnej, obsługi komunikacji i transportu, itp.</p> <p>z dopuszczeniem budynku mieszkalnego dla właściciela obiektu,</p> <p>z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej (w tym elektrowni wiatrowych)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uciążliwość przedsięwzięć winna zamykać się w granicach terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny (nie dotyczy farm wiatrowych), - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – 15%, - minimalna powierzchnia wydzielonej pod zabudowę działki - 1500 m², - istniejące budynki mieszkalne do zachowania z możliwością rozbudowy, - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych - 10 m npt. - stosowanie w zabudowie mieszkaniowej dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie w zabudowie mieszkaniowej połaci dachowych dwuspadowych – do 45°, - dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowej w oparciu o przepisy szczególne i w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu - maksymalna wysokość elektrowni nie może przekraczać 150 m.
UP	<p>Tereny obiektów usługowo-produkcyjnych, handlowych (w tym obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m²), min. stacje obsługi lub remontowe środków transportu, sprzętu budowlanego lub rolniczego, obsługa komunikacji i transportu, itp.</p> <p>z dopuszczeniem budynku mieszkalnego dla właściciela obiektu,</p> <p>z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej (w tym elektrowni wiatrowych)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uciążliwość przedsięwzięć winna zamykać się w granicach działki, do której inwestor posiada tytuł prawny(nie dotyczy farm wiatrowych), - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – 25%, - minimalna powierzchnia wydzielonej pod zabudowę działki - 1500 m², - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych - 10 m npt. - stosowanie w zabudowie mieszkaniowej dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie w zabudowie mieszkaniowej połaci dachowych dwuspadowych – do 45°, - dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowej w oparciu o przepisy szczególne i w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu - maksymalna wysokość elektrowni nie może przekraczać 150 m.

UKS	<p>Tereny usług towarzyszących komunikacji z dopuszczeniem budynku mieszkalnego dla właściciela obiektu, z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej (w tym elektrowni wiatrowych)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uciążliwość przedsięwzięć winna zamykać się w granicach terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny(nie dotyczy farm wiatrowych), - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – 15%, - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych - 10 m npt. - maksymalna wysokość budynków usługowych - 12 m npt. - stosowanie w zabudowie mieszkaniowej dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie w zabudowie mieszkaniowej połaci dachowych dwuspadowych – do 45°, - dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowej w oparciu o przepisy szczególne i w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu - maksymalna wysokość elektrowni nie może przekraczać 150 m.
RPZ	<p>Tereny produkcji zwierzęcej z dopuszczeniem budynku mieszkalnego dla właściciela obiektu, z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej (w tym elektrowni wiatrowych),</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uciążliwość przedsięwzięć winna zamykać się w granicach działki, do której inwestor posiada tytuł prawny(nie dotyczy farm wiatrowych), - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – 15%, - dopuszcza się zmianę przeznaczenia terenu i zmianę sposobu użytkowania istniejących obiektów na obiekty produkcyjno-usługowo- magazynowo-składowe itp, w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i na podstawie przepisów szczególnych, - dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowej w oparciu o przepisy szczególne i w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu - maksymalna wysokość elektrowni nie może przekraczać 150 m.
ZC	<p>Tereny cmentarzy z dopuszczeniem obiektów towarzyszących i infrastruktury technicznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie terenów istniejących historycznie cmentarzy, ich porządkowanie i rewaloryzacja, - rozbudowa z podporządkowaniem kompozycji przestrzennej do istniejącego cmentarza, - zachowanie stref ochrony sanitarnej, - realizacja infrastruktury technicznej dla potrzeb obsługi lokalnej, - działania dotyczące cmentarzy w rejestrze bądź ewidencji zabytków w uzgodnieniu z Wojewódzkim

		Konserwatorem Zabytków,
ZP	Tereny zieleni urządzonej, w tym parki, z dopuszczeniem obiektów towarzyszących i infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> - zachowanie terenów istniejących zabytkowych parków (w tym znajdujących się w ewidencji gminnej), ich porządkowanie i rewitalizacja oraz wszelkie działania w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Przyrody, - dopuszcza się zabudowę mieszkaniową, produkcyjno-gospodarczą, administracyjną, pensjonatową i usługową nieuciążliwą, w tym z obsługą imprez masowych, obsługą turystyki i rekreacji, nawiązującą charakterem do zabytkowych form, - minimalna powierzchnia biologicznie czynna w obrębie każdej działki – 80 %,
RP	Tereny rolnicze – tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej – kompleksy gleb chronionych, z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej (w tym elektrowni wiatrowych) i ścieżek rowerowych	<ul style="list-style-type: none"> - tereny gleb chronionych (IV i wyższej klasy bonitacyjnej), wyłączone z nowej zabudowy (poza lokalizacją obiektów produkcji zwierzęcej), - dopuszcza się zachowanie istniejącego zagospodarowania z możliwością odbudowy, rozbudowy nadbudowy, przebudowy, remontu itp. w obrębie siedliska (w tym agroturystyka), - dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania istniejących obiektów (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i przepisów szczególnych), - dopuszcza się lokalizację farm wiatrowych (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i przepisów szczególnych), - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych - 10 m npt. - stosowanie w zabudowie mieszkaniowej dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie w zabudowie mieszkaniowej połaci dachowych dwuspadowych – do 45°, - w zależności od potrzeb dopuszcza się melioracje, stawy, zieleń śródpolną, - maksymalna wysokość elektrowni nie może przekraczać 150 m.
RE	Tereny rolnicze – tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej związanej z produkcją rolną (w tym zwierzęcą), z hodowlą i gospodarką rybacką, z dopuszczeniem zalesień, z dopuszczeniem realizacji infrastruktury technicznej (w tym elektrowni wiatrowych) i ścieżek	<ul style="list-style-type: none"> - tereny rolne z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej związanej z prowadzonym gospodarstwem rolnym, w tym z działalnością związaną z hodowlą zwierzęcą, rybną oraz agroturystyką, - dopuszcza się zabudowę pozarolniczą (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i przepisów szczególnych), - dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania istniejących obiektów (na podstawie planu miejscowego i przepisów szczególnych), - dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania

	rowerowych	<p>przestrzennego i przepisów szczególnych w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu),</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakaz budowy, od strony dróg publicznych, ogrodzeń z prefabrykatów betonowych, - zapewnienie miejsc parkingowych w granicach własnej działki – min 1 miejsce parkingowe na 1 dom mieszkalny, i min. 2 miejsca parkingowe na 1 obiekt lub lokal usługowy, - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych i usługowych - 10 m npt. - stosowanie w zabudowie mieszkaniowej i usługowej dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie połaci dachowych dwuspadowych w zabudowie mieszkaniowej i usługowej - do 45°, - dopuszcza się zadrzewienia śródpolne, - dopuszcza się zalesienia gleb o niskiej klasyfikacji bonitacyjnej (klasy V i niższych oraz nieużytków) w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i przepisy szczególne, - dopuszcza się meliorację gruntów i realizację obiektów małej retencji wodnej zgodnie z przepisami szczególnymi, - dopuszcza się powierzchnią eksploatację kopalin pospolitych po udokumentowaniu złóż, w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i przepisy szczególne, - maksymalna wysokość elektrowni wiatrowych nie może przekraczać 150 m.
RO	Tereny ogrodów działkowych, sadów, z dopuszczeniem obiektów towarzyszących i infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> - maksymalna wysokość altanek – 4 m npt. - dachy dwu- lub czterospadowe o nachyleniu do 45°,
ZL	Tereny lasów i dolesień związane z prowadzeniem gospodarki leśnej, a także wykorzystywane na parkingi leśne i urządzenia turystyczne i linie energetyczne, z dopuszczeniem ścieżek rowerowych, z dopuszczeniem realizacji sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz dróg publicznych i wewnętrznych - w oparciu o przepisy szczególne	<ul style="list-style-type: none"> - zakaz zabudowy niezwiązanej z gospodarką leśną, z dopuszczeniem parkingów leśnych i urządzeń turystycznych, - z dopuszczeniem realizacji sieci i urządzeń infrastruktury (po uzyskaniu zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne), w tym dróg publicznych i wewnętrznych, - istniejąca zabudowa do zachowania, z możliwością odbudowy, rozbudowy nadbudowy, przebudowy, remontu, itp. w obrębie siedliska, z możliwością przekształcania w zabudowę mieszkaniową jednorodziną, rekreacyjną, związaną z obsługą turystyki i rekreacji na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i w oparciu o przepisy szczególne.

R/ZL	Tereny dolesień z dopuszczeniem infrastruktury technicznej i ścieżek rowerowych	<ul style="list-style-type: none"> - zakaz zabudowy niezwiązanej z gospodarką leśną, z dopuszczeniem parkingów leśnych i urządzeń turystycznych oraz zabudowy zagrodowej, - do czasu zalesienia dopuszcza się produkcję rolną, w tym produkcję zwierzęcą, - w terenach użytkowanych rolniczo dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i przepisów szczególnych, w przypadku, gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu), - uporządkować granicę rolno-leśną, - istniejąca zabudowa do zachowania z możliwością odbudowy, rozbudowy nadbudowy, przebudowy, remontu, itp. , z możliwością przekształcenia w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, rekreacyjną, związaną z obsługą turystyki i rekreacji, rolnictwa na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i w oparciu o przepisy szczególne, - dopuszcza się sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, w tym drogi publiczne i wewnętrzne, - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych - 10 m npt. - stosowanie w zabudowie mieszkaniowej dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie połaci dachowych dwuspadowych w zabudowie mieszkaniowej – do 45°, - maksymalna wysokość elektrowni wiatrowych nie może przekraczać 150 m.
WS	Tereny wód powierzchniowych z dopuszczeniem infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> - zakaz zabudowy poza obiektami związanymi z gospodarką wodną i ochroną przeciwpowodziową określonymi w przepisach odrębnych, zwłaszcza dotyczącymi ochrony przyrody i środowiska, - dopuszcza się realizację zbiorników wodnych; o powierzchni powyżej 1 ha - w oparciu o program małej retencji wodnej dla województwa łódzkiego (projektowany zbiornik retencyjny „Zagóry”), - dopuszcza się realizację infrastruktury, w tym obiekty inżynierskie,
RZ	Tereny dolin rzecznych i cieków, trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk), z dopuszczeniem zbiorników wodnych o powierzchni do 1 ha, obiektów gospodarki wodnej i rybackiej, z dopuszczeniem infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> - tereny dolin rzek i cieków wodnych, łąk i pastwisk z dopuszczeniem małej retencji wodnej, stawów, - zakaz realizacji budynków niezwiązanych z gospodarką wodną, rybacką i retencją wodną oraz ochroną przeciwpowodziową, - dopuszcza się zachowanie istniejących budynków z możliwością ich odbudowy, rozbudowy nadbudowy, przebudowy, remontu, itp., - maksymalna wysokość budynków mieszkalnych - 10 m npt. - stosowanie w zabudowie mieszkaniowej dachów jedno-, dwu- i wielospadowych, - maksymalne nachylenie połaci dachowych

		<p>dwuspadowych – do 45°,</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopuszcza się realizację infrastruktury, w tym obiekty inżynierskie,
PG	<p>Obszary i tereny górnicze z dopuszczeniem zmiany sposobu zagospodarowania terenu (po wyeksploatowaniu złoża) na tereny, min. produkcyjno-usługowo-magazynowo-składowe, z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej, z dopuszczeniem infrastruktury technicznej, w tym elektrowni wiatrowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - obszary powierzchniowej eksploatacji surowców naturalnych, - zakaz zabudowy nie związanej z eksploatacją złoża, - prowadzenie eksploatacji złoża zgodnie z udzieloną koncesją na wydobywanie kopaliny, - po wyeksploatowaniu złoża konieczna rekultywacja terenu, - po wyeksploatowaniu złoża możliwa zmiana przeznaczenia terenu na tereny min. produkcyjno-usługowo- magazynowo-składowe itp. z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej dla właściciela terenu (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i w oparciu o przepisy szczególne, - po wyeksploatowaniu złoża i po rekultywacji terenu dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowej w oparciu o przepisy szczególne (i na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu), - dopuszcza się realizację niezbędnej infrastruktury - maksymalna wysokość elektrowni nie może przekraczać 150 m.
PE	<p>Obszary złóż kopaliny, z dopuszczeniem zmiany sposobu zagospodarowania terenu (po wyeksploatowaniu złoża) na tereny, min. produkcyjno-usługowo-magazynowo-składowe, z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej, z dopuszczeniem infrastruktury technicznej, w tym elektrowni wiatrowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - obszary występowania udokumentowanych złóż kopaliny, - zakaz zabudowy nie związanej z eksploatacją złoża, - prowadzenie eksploatacji złoża zgodnie z udzieloną koncesją na wydobywanie kopaliny, - po wyeksploatowaniu złoża konieczna rekultywacja terenu, - po wyeksploatowaniu złoża możliwa zmiana przeznaczenia terenu na tereny min. produkcyjno-usługowo- magazynowo-składowe itp. z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej dla właściciela terenu (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i w oparciu o przepisy szczególne, - po wyeksploatowaniu złoża i po rekultywacji terenu dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowej w oparciu o przepisy szczególne (i na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu), - dopuszcza się realizację niezbędnej infrastruktury - maksymalna wysokość elektrowni nie może przekraczać 150 m.

2.4. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Przestrzenne rozmieszczenie głównych systemów infrastruktury technicznej i komunikacji przedstawia plansza :

Rysunek zmiany Studium - Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy - w skali 1:25 000

Infrastruktura techniczna

2.4.1. Komunikacja

Ustala się obsługę komunikacyjną obszaru gminy poprzez system dróg publicznych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym :

- **drogi gminne** klasy L według poniższej tabeli

Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Nazwa drogi (przebieg)
116101E	3052901	Podkonice Miejskie - gr.gm. Rawa Maż. - (Chrusty)
116102E	3052902	Podkonice Duże – gr.gm. Rawa Maż. – (Kontrewes)
116103E	3052903	Chociwel – dr. woj. nr 726 - (Ossowice)
116104E	3052904	Zubki Duże - Krzemienica
116105E	3052905 3052906	Krzemienica - Wale - dr. woj. nr 726 -gr. gm. Cielądz - (Sanogoszcz)
116106E	3052907	Stanisławów Lipski – Studzianki
116107E	3952911	Krzemienica – Annów
116108E	3052915	Lechów – Dąbrówka
116109E	3052916 3052917	(Jasień) - gr.gm Lubochnia – Suchawa - Wielka Wola – Mała Wola
116110E	3052919	Czerniewice - Zagóry – Lipie
116111E	3052912	Chociw Łuby – gr. gm. Rzeczyca -(Kanice Nowe)
116112E	3052913	Strzemeszna - Strzemeszna Nowa – gr. gm Rzeczyca (Stanisławów)
116113E	30529 14 3052918	Strzemeszna - Mała Wola - gr. gm. Rzeczyca (Zawady)
116114E	3052920	Wale – Chociwel
116115E	3052921	Wielka Wola – Trzemeszna

116116E	30115	Podkonice Duże - Chociwek –Krzemienica
116117E		Lechów - dr.kraj.nr 8 - Studzianki -gr.gm. Lubochnia
116511E	3052910	(Lesisko) – gr. Gm. Żelechlinek -Annopol – Studzianki
116519E	3052908	(Czerwonka) - gr. Gm. Żelechlinek –Teodozjów

- **drogi powiatowe** klasy L według poniższej tabeli_(docelowo klasy Z)

Nowy Nr drogi	Stary Nr drogi	Przebieg
4302E	30113 30116	Nowe Byliny – Wólka Jagielczyńska – Chociw – Wierzchowy
4304E	30115 30119	Żelechlinek- Stanisławów Studz.-Czerniewice- (przejście przez Czerniewice)
4305E	30117	Czerniewice-Wielka Wola-Królowa Wola
4306E	30118	Czerniewice-Mała Wola-Brzozów
4312E	30114	(przejście przez Podkonice Duże)
4315E	30120	Chociszew-Lubochnia-(teren Gm.Czerniewice)
4153E		Księża Wola-Podkońska Wola-do trasy – nr 8

- **droga wojewódzka** – do czasu modernizacji drogi – klasy Z (o szerokości 18-20 m w liniach rozgraniczających), a docelowo klasy G (o szerokości 25 m w liniach rozgraniczających):

- nr 726 - Rawa Mazowiecka – Inowódz – Opoczno - Żarnów

- **droga krajowa** klasy S (ekspresowa):

nr 8 - Warszawa – Wrocław – przewidywana do modernizacji do parametrów drogi ekspresowej klasy S, przeznaczonej wyłącznie dla ruchu samochodowego, o dostępności ograniczonej do miejsc, w których przewidziano budowę węzłów. zgodnie z koncepcją uzgodnioną przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad oraz Wójta Gminy Czerniewice. Wg materiałów do wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi węzły na terenie gminy Czerniewice zostały zlokalizowane w miejscowości: Podkonice, Wólka Jagielczyńska, Czerniewice. W wyniku przystosowania drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej przebudowie ulegną przy węzłach odcinki dróg powiatowych i gminnych. W celu obsługi przyległego do drogi ekspresowej terenu przewiduje się budowę dróg zbiorczych (serwisowych) wraz ze ścieżkami rowerowymi. W projektowanym układzie wszystkie obiekty prowadzące ruch poprzecznie do drogi ekspresowej na węzłach i przejazdach będą również służyły do prowadzenia ruchu pieszego. Niezależnie do tego zaprojektowano dodatkowo kładki i przejścia podziemne dla pieszych. Przejście dla pieszych pod drogą ekspresową zaprojektowano w Wólce Jagielczyńskiej i Czerniewicach; kładki dla pieszych nad drogą ekspresową – w Nowych Studziankach; most w ciągu drogi ekspresowej – w Podkonicach i Zagórach; przejazd gospodarczy pod drogą ekspresową – w Czerniewicach; miejsca obsługi podróżnych - w Nowych Studziankach, w Wólce

Jagielczyńskiej (2). W gminie Czerniewice nie przewiduje się rezerwy terenu na parkingi dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne ani stanowiska kontrolnego dla samochodów ciężarowych.

W zakresie komunikacji ustala się:

- podporządkowanie rozwoju sieci dróg celowi dogodnego połączenia poszczególnych miejscowości z siedzibą władz gminnych, powiatowych i wojewódzkich i krajowych,
- zachowanie przebiegu istniejących dróg o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, zgodnie z planem zagospodarowania województwa łódzkiego i przepisami ustawy o drogach publicznych,
- projektowanie nowych dróg o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym, zgodnie z planem zagospodarowania województwa łódzkiego i przepisami szczególnymi, z uwzględnieniem ścieżek rowerowych,
- przebudowę systemu powiązań istniejących dróg na podstawie planów, programów rozwoju z dostosowaniem do parametrów zgodnych z ustawą o drogach publicznych, z uwzględnieniem ścieżek rowerowych,
- dostępność komunikacyjną nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę w sąsiedztwie dróg wojewódzkich lub krajowych poprzez zapewnienie dojazdu drogą o niższej klasie technicznej niż droga wojewódzka z wykorzystaniem istniejących skrzyżowań, w zgodzie z przepisami szczególnymi,
- uzgadnianie z zarządcą drogi zamiaru ingerencji w tereny pasa drogowego, zamierzenia wprowadzającego zmiany zagospodarowania terenu przylegającego do pasa drogowego w zakresie włączenia do drogi ruchu powodowanego tą zmianą,
- budowę dróg publicznych i przebudowę istniejących w nowo wyznaczonych obszarach zabudowy,
- budowę i przebudowę istniejących dróg obsługujących istniejące tereny przeznaczone pod zabudowę,
- budowę i przebudowę istniejących dróg obsługujących tereny rolne i leśne.

2.4.2. Infrastruktura techniczna

Ustala się następujące zasady i kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

- dla terenów przeznaczonych do zainwestowania – wyprzedzającego lub równoległego, w stosunku do przewidywanej zabudowy, uzbrajania terenu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- utrzymanie istniejących sieci i urządzeń oraz obiektów z dopuszczeniem ich przebudowy, rozbudowy i modernizacji,
- lokalizowanie infrastruktury technicznej (nie związanej z drogą) wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich, poza pasem drogowym, w odległościach zgodnych z przepisami szczególnymi, z możliwością dopuszczenia, na terenach zabudowy, prowadzenia infrastruktury w pasie drogowym, za zgodą zarządcy drogi,
- lokalizowanie infrastruktury technicznej poza pasem drogowym pozostałych dróg (powiatowych i gminnych) z możliwością dopuszczenia, na terenach zabudowy, prowadzenia infrastruktury w pasie drogowym, za zgodą zarządcy drogi,
- lokalizowanie infrastruktury technicznej (w tym niekonwencjonalnych, odnawialnych źródeł energii) w terenach przeznaczonych pod zabudowę, bądź cele inwestycyjne, a także na pozostałych terenach, w oparciu o przepisy szczególne z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego,
- dopuszcza się lokalizowanie farm wiatrowych na terenach rolnych, na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego, w oparciu o przepisy szczególne, oraz na terenach oznaczonych symbolem; P, UP, UKS, RPZ, PG w oparciu o przepisy szczególne i na podstawie planu zagospodarowania przestrzennego, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu.

2.4.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Ustala się:

- utrzymanie istniejących ujęć wodnych ze stacjami uzdatniania, zlokalizowanych w miejscowościach: Chociw, Turobów, Dąbrówka, Stanisławów Studziński, z możliwością realizacji nowych wg potrzeb, z uzupełnieniami o studnie awaryjne,
- zapewnienie ochrony sanitarnej w strefach istniejących ujęć wody oraz ich osłony przed skażeniami (w tym i chemicznymi),
- wymóg zaopatrzenia sieci wodociągowych w hydranty dla celów przeciwpożarowych,
- zaspokojenie potrzeb na wodę w minimalne wielkości:
 - dla gospodarstw domowych – 150 dm³/mieszkańca /dobę,
 - dla obiektów inwentarskich – 70 dm³/DJP/dobę,
 - dla terenów aktywizacji gospodarczej (tereny produkcyjno-usługowe, obsługa komunikacji itp.) – 30 m³/ha/dobę.

2.4.2.2. Gospodarka ściekowa

Ustala się:

- utrzymanie istniejącej oczyszczalni ścieków w Zagórach i projektowanie nowych oczyszczalni ścieków we wsi: Czerniewice, Mała Wola, Chociw, Chociwek, Zubki Małe, Stanisławów Lipski, Teodozjów, Gaj, Podkonice Małe, Podkonice Duże (których lokalizacja nastąpi na etapie planu miejscowego),
- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej na podstawie programu gospodarki wodno-ściekowej,
- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej obejmującej zwodociągowane wsie z wykorzystaniem istniejących oczyszczalni ścieków, a także projektowanych , w oparciu o program gospodarki wodno-ściekowej,
- dla terenów projektowanej zabudowy mieszkaniowo-zagrodowej, rekreacyjnej, produkcyjno-usługowej, przemysłowej itp. możliwość budowy lokalnych urządzeń do gromadzenia ścieków z wywozem do zlewni przy oczyszczalni ścieków lub gromadzenia i oczyszczania ścieków na własnej nieruchomości, a następnie odprowadzania oczyszczonych ścieków do gruntu lub do wód zgodnie z przepisami szczególnymi,
- dla terenów rozproszonej zabudowy zagrodowej możliwość utylizacji ścieków w oparciu o indywidualne systemy oczyszczania (oczyszczalnie przydomowe) z lokalizacją w obrębie własnych gospodarstw lub lokalne urządzenia do gromadzenia ścieków z wywozem do zlewni przy oczyszczalni ścieków,
- odprowadzanie czystych wód deszczowych z dachów budynków na własny teren z wykorzystaniem retencji terenowej do wód powierzchniowych bądź ziemi bez oczyszczania, zgodnie z przepisami szczególnymi,
- odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z terenów określonych w przepisach szczególnych jako zanieczyszczone i nie zaopatrzone w kanalizację deszczową, do wód powierzchniowych lub ziemi, po uprzednim oczyszczeniu w stopniu i zakresie określonym w przepisach szczególnych;
- odprowadzanie ścieków przemysłowych do zbiorników bezodpływowych, docelowo do sieci kanalizacyjnej, po uprzednim oczyszczeniu w stopniu i zakresie określonym w przepisach szczególnych.

2.4.2.3. Gospodarka odpadami

Ustala się:

- selektywną zbiórkę odpadów w oparciu o Plan gospodarki odpadami dla gminy Czerniewice,
- utylizację odpadów w oparciu o istniejące (poza terenem gminy) składowiska odpadów, na podstawie stosownych umów,
- odbieranie odpadów niebezpiecznych przez wyspecjalizowane firmy na podstawie stosownych umów,

- usunięcie odpadów niebezpiecznych z mogiłników w Czerniewicach
- lokalizację pojemników do selektywnej zbiórki odpadów w miejscach ogólnodostępnych, w ilości minimum 1 miejsce na 50 gospodarstw domowych; docelowo na poszczególnych nieruchomościach.

2.4.2.4. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Ustala się :

- zaopatrzenie w energię elektryczną w oparciu o istniejące linie średniego napięcia 15 kV, stacje transformatorowo-rozdzielcze 15/0,4 kV i zasilane z nich linie niskiego napięcia 0,4/0,23 kV, (z możliwością ich rozbudowy i modernizacji), a także w oparciu o niekonwencjonalne źródła energii (w tym np. wiatraki),
- możliwość realizacji nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych,
- dążenie do stopniowej wymiany linii napowietrznych na kablowe,
- minimalne wskaźnikowe zapotrzebowanie na moc dla budynku mieszkalnego jednorodzinnego – 13 kW; dla budynku rekreacyjnego – 7,5 kW; dla budynku usługowego – 70 kW/m²; dla obiektów produkcyjno-usługowych itp. – 160 kW.

2.4.2.5. Zaopatrzenie w gaz

Ustala się:

- budowę sieci i urządzeń rozpraszających gaz średniego i niskiego ciśnienia w oparciu o program gazyfikacji gminy,
- minimalny wskaźnik zużycia gazu przewodowego dla celów grzewczych i bytowych - 2300 m³/budynek mieszkalny/rok,
- zaopatrzenie wsi w gaz bezprzewodowy.

2.4.2.6. Ciepłownictwo

Ustala się:

- zaopatrzenie w ciepło w oparciu o indywidualne rozwiązania, z dopuszczeniem paliw stałych z zastosowaniem proekologicznych technologii spalania; docelowo w oparciu o np. gaz, olej opałowy, niekonwencjonalne źródła energii (np. biopaliwa).

2.4.2.7. Telekomunikacja

Ustala się:

- zaopatrzenie wszystkich miejscowości w sieć telefonii przewodowej w oparciu o istniejące centrale telefoniczne,
- modernizację i rozbudowę istniejących sieci i urządzeń telekomunikacyjnych oraz budowę nowych, w tym sieci i urządzeń telefonii komórkowej,
- zakaz realizacji sieci i urządzeń telefonii komórkowej w terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rekreacyjną, usługową (usługi zdrowia, oświaty, usługi związane z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży), w terenach chronionych ze względu na walory przyrodnicze i kulturowe (zakaz ten nie dotyczy sąsiedztwa drogi E-67 z wyłączeniem terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, rekreacyjną, usługową oraz terenów chronionych ze względu na walory kulturowe).

2.4.3. Obronność kraju

Ustala się:

- w strefie ochronnej lotniska wojskowego w Tomaszowie Mazowieckim każdorazowe uzgadnianie z dowództwem sił powietrznych (z dowódcą 25 BKPow. Tomaszów

Mazowiecki), wszelkiej projektowanej zabudowy na obszarze poniżej linii Lechów – Wielka Wola) – Zawady,

- w strefie ochronnej lotniska wojskowego w Tomaszowie Mazowieckim uzgadnianie (na pozostałym obszarze) z dowództwem sił powietrznych (Dowództwo Sił Powietrznych 00-912 Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 103 i z dowódcą 25 BKPow. Tomaszów Mazowiecki), projektowanej zabudowy powyżej 50 m nad poziomem terenu, w tym sposobu oznakowania przeszkodowego elektrowni wiatrowych.

2.5. USTALENIA DOTYCZĄCE ZASAD OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, PRZYRODY I ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Kierunki polityki przestrzennej gminy wynikające z potrzeb ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego zawarte zostały na mapie w skali 1: 25 000, stanowiącej załącznik do tekstu zmiany Studium gminy Czerniewice

Ustala się w zakresie ochrony przyrody:

- utrzymanie następujących pomników przyrody:
 - Pomnik przyrody - 15 dębów szypułkowych (*Quercus robur*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - 6 lip drobnolistnych (*Tilia cordata*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody -Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - 2 sosny wejmutki (*Pinus strobus*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - 2 topole białe (*Populus alba*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - kasztanowiec biały (*Aesculus hippocastanum*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - klon pospolity (*Acer platanoides*) - w parku w Chociwiu (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - 81 lip drobnolistnych (*Tilia cordata*) - szpaler w parku w Czerniewicach (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - 2 wiązy polne (*Ulmus campestre*) - w parku w Czerniewicach (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - świerk pospolity (*Picea abies*) - w parku w Czerniewicach (Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 21, z dnia 8.11.1996r.)
 - Pomnik przyrody - wiąz polny (*Ulmus campestre*) - w parku w Studziankach (Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody - Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, z dnia 30.12.1987r.)
 - Pomnik przyrody – grupa drzew - dęby, lipy, „Dąbrówka”, dąb „Michał” w Nadleśnictwie Spała (Leśnictwo Wielka Wola) (Rozporządzenie Nr 5/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 26 marca 2008 roku w sprawie uznania pomników przyrody - Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 103, poz.1009, z dnia 2 kwietnia.2008 r.)
- parki podworskie wpisane jest do rejestru zabytków, jako starodrzewia i parki wiejskie

(chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody):

- Park zabytkowy w Chociwiu
 - Park zabytkowy w Chociwku
 - Park zabytkowy w Czerniewicach
 - Park zabytkowy w Lipiu
 - Park zabytkowy w Studziankach
 - Park zabytkowy w Wielkiej Woli
- zakazy i nakazy, określone w przepisach odrębnych, dla obszarów i obiektów prawnie chronionych oraz zgodnie z zaleceniami wynikającymi z przepisów odrębnych i z prawa miejscowego, tj. zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, w Strategii rozwoju województwa łódzkiego, a także stosownych rozporządzeń Wojewody Łódzkiego, dotyczących ochrony przyrody na tym obszarze,
- uwzględnienie projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu: „Górnej i Środkowej Rawki”, „Koluszkowsko-Lubochniańskiego” i „Spalsko-Sulejowskiego”,
- uwzględnienie projektowanego Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Ptasia Góra” zgodnie z Rozporządzeniem Nr 26/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 13 lipca 2006 r. (Dz.U.Nr 258, poz. 1990), dotyczącym granic i zasad ochrony Spalskiego Parku Krajobrazowego,
- rezerwę terenu dla potrzeb realizacji zbiornika małej retencji „Zagóry” według „Programu małej retencji dla województwa łódzkiego” z 2006 r., z zakazem zabudowy,

Ustala się w zakresie ochrony i kształtowania środowiska:

- respektowanie w rozwoju przestrzennym gminy koncepcji kształtowania systemu ekologicznego, uwzględniając Koncepcję Krajowej Sieci Ekologicznej (EKONET – Polska) oraz projektowany (na terenie gminy Inowłódz, w pobliżu południowej granicy gm. Czerniewice) Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk S00 Lasy Spalskie (kod PLH 100003), a także Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków OSO Dolina Pilicy (kod PLB 140003) w odległości ok. 6 km. od południowo-zachodniej granicy gminy, którego systematyczne tworzenie zapewni korzystne warunki dla zrównoważonego rozwoju gminy i regionu,
- zakazy i nakazy, określone w przepisach odrębnych (min. prawie wodnym), w zagospodarowaniu obszaru leżącego w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – Obszaru Wysokiej Ochrony (OWO), a w szczególności niedopuszczenia do powstawania nowych ognisk zanieczyszczeń, które mogłyby skazić wody podziemne,
- zakaz realizacji nowej zabudowy w dolinach rzecznych i cieków wodnych, na stromych zboczach dolin narażonych na osuwanie się mas ziemi,
- zakaz realizacji nowej zabudowy w obszarach bagiennych, podmokłych i torfowiskach,
- zachowanie istniejących urządzeń melioracyjnych i rowów, z możliwością ich bieżącej konserwacji oraz przebudowy, a także z możliwością budowy nowych, w miarę występowania potrzeb, w uzgodnieniu z zarządem melioracji i urządzeń wodnych,
- wymóg uzgadniania z zarządem melioracji i urządzeń wodnych wszelkich przedsięwzięć na terenach zmeliorowanych oraz w dolinach rzek i cieków (w dolinach wymagane jest również uzgodnienie z właściwym organem ochrony środowiska),
- ochronę udokumentowanych złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem niezwiązanym z eksploatacją złoża oraz zagospodarowanie zgodnie z przepisami szczególnymi,
- konieczność rekultywacji wyrobisk po eksploatacji kopalin oraz innych wyrobisk tzw. „dzikich wyrobisk”,
- odprowadzanie ścieków do gruntu i wód na zasadach określonych w pkt 3.2.2,
- promowanie selektywnej zbiórki odpadów i prowadzenie gospodarki odpadami zgodnie z zasadami określonymi w pkt 3.2.3

Ustala się w zakresie ochrony i kształtowania środowiska kulturowego:

- takie gospodarowanie przestrzenią i zasobami materialnymi, by nie kolidowało z ochroną zasobów kulturowych,
- kształtowanie zagospodarowania gminy, zapewniającego harmonijne współistnienie historycznego i współczesnego krajobrazu kulturowego,

- zachowanie i eksponowanie walorów środowiska kulturowego gminy,
- rewitalizację przestrzeni publicznych przy zabytkach i obiektach historycznych,
- zachowanie i ochronę historycznie ukształtowanych form małej architektury, jak np. krzyży, kapliczek, cmentarzy i stanowisk archeologicznych,
- na bazie istniejących historycznych zespołów i układów przestrzennych zabudowy wiejskiej, dworskiej i sakralnej, zespołów komponowanej zieleni, rewitalizację obszaru i wprowadzenie nowych nieuciążliwych funkcji typu: usługi zdrowia, oświaty, administracji, sportu, turystyki, kultury itp. a także wprowadzenie w zespołach dworsko-parkowych działalności produkcyjno-gospodarczej, administracyjnej, pensjonatowej i usługowej nieuciążliwej, w tym z obsługą imprez masowych, nawiązującą charakterem do zabytkowych form z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej,
- prowadzenie wszelkiej działalności dotyczącej zabytków wpisanych do rejestru zabytków, gminnej ewidencji zabytków oraz w obszarze występowania i w strefie ochronnej stanowisk archeologicznych (w przypadku prowadzenia prac ziemnych) w uzgodnieniu i pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- jako wartości kulturowe mające wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej gminy:
 - układy przestrzenne historycznych wsi
 - obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków
 - historyczne zespoły zieleni formowanej
 - obiekty przemysłowe tzw. zabytki techniki
 - cmentarze
 - stanowiska archeologiczne
- wyznaczenie zasięgu ochrony konserwatorskiej wraz z ustaleniami określającymi zasady gospodarki przestrzennej we wsi Czerniewice, Krzemienica i Strzemeszna, (uszczegółowienie na etapie planu miejscowego); ochronie powinny podlegać układ przestrzenny ulic, placów, skala zabudowy, podziały parcelacyjne, obiekty wpisane do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków, wody i zespoły zieleni,
- wykonanie dokumentacji obiektów i terenów przed zmianą sposobu ich użytkowania,
- na etapie miejscowych planów opracowanie dokumentacji dotyczącej rewaloryzacji zespołów dworsko-parkowych w Chociwiu, Chociwku, Czerniewicach, Lipiu, Studziankach i Wielkiej Woli,
- przeprowadzanie wyprzedzających ratowniczych badań wykopaliskowych (w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków) przy realizacji inwestycji wymagających prac ziemnych na terenach leżących w obszarach stanowisk archeologicznych,
- sprawowanie nadzoru archeologicznego (w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków) na czas prowadzenia prac ziemnych na terenach w promieniu 150 m od stanowiska archeologicznego (w strefie obserwacji archeologicznej),
- zapobieganie realizacji nowych inwestycji dysharmonizujących z sąsiedztwem zabytkowych obiektów, jak np. drewniany kościółek w Czerniewicach, zespoły dworsko-parkowe,
- opracowanie Studium historycznego gminy Czerniewice, jako wytycznych konserwatorskich do uwzględnienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, rozstrzygających takie problemy jak: obszary ochrony konserwatorskiej bezpośredniej, pośredniej, widokowej i archeologicznej z ustaleniami dotyczącymi nowej zabudowy i zakresu prac konserwatorskich, na podstawie którego uszczegółowione zostaną granice stref , o których mowa poniżej, i sformułowane zostaną szczegółowe zasady ich zagospodarowania.

Na załączniku do tekstu zmiany Studium gminy Czerniewice - Kierunki polityki przestrzennej gminy wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego – w skali 1: 25 000 przedstawiono następujące strefy:

Strefa 'A' - pełnej ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej. Przedmiotem ochrony są: zespół sakralny w Czerniewicach oraz zespoły dworsko-parkowe w Czerniewicach, Chociwiu, Chociwku, Lipiu, Studziankach i Wielkiej Woli. Szczegółowe zasady i formy obowiązującej ochrony winny zostać opracowane na etapie sporządzenia dokumentacji dot.

rewaloryzacji obiektów. Obejmuje ona obszary, na których znajdują się zespoły i obiekty zabytkowe o dużych wartościach. Ochronie podlega: komponowany, historyczny układ przestrzenny, układ komunikacyjny, podziały parcelacyjne, zabytki architektury i budownictwa, zbiorniki wodne, zespoły zieleni komponowanej. Obowiązuje priorytet zachowania, odtwarzania i eksponowania walorów zabytkowych elementów układu. Wszelkie naruszenia stanu istniejącego (w zakresie funkcji, parcelacji, przekształcenia i uzupełnienia zabudowy oraz towarzyszących jej elementów środowiska przyrodniczego) wymagają zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Strefa "B" - ochrony układu przestrzennego. Strefa częściowej ochrony konserwatorskiej (układu przestrzennego wsi) została przewidziana w miejscowościach: Czerniewice, Krzemienica i Strzemeszna. Strefa ta obejmuje tereny wzdłuż głównych dróg wylotowych zawierające: historyczny układ komunikacyjny, zespoły zabytkowej i tradycyjnej, reprezentatywnej dla różnych etapów wsi oraz obszary komponowanej zieleni. Ochronie podlegają podstawowe elementy struktury przestrzennej, w tym przede wszystkim: układ komunikacyjny, zabudowa zabytkowa i tradycyjna, zasady historycznego podziału parcelacyjnego, zespoły zieleni komponowanej i rzeźba terenu.

Strefa "W" i „OW” – stanowisk archeologicznych i ochrony stanowisk archeologicznych. Przedmiotem ochrony są stanowiska archeologiczne wykazane w Archeologicznym Zdjęciu Polski oraz potencjalne stanowiska archeologiczne.

Szczegółowe zasady i forma ochrony.

Przed przystąpieniem do wszelkiego typu prac ziemnych w sąsiedztwie 150 m lub na terenie wyznaczonych stanowisk archeologicznych obowiązuje pisemne zawiadomienie WKZ o planowanych robotach ziemnych i ich zakresie w oparciu o przepisy szczególne, w celu przeprowadzenia kontroli przebiegu prac i podjęcia ewentualnych badań ratowniczych. W załączeniu przedstawiono wykaz stanowisk archeologicznych oraz miejsca ich występowania.

Strefa "E" - ochrony ekspozycji zabytkowych oraz szczególnie wartościowych niezabytkowych układów przestrzennych.

Przedmiotem ochrony są obszary otwartego terenu pozwalające na bezpośrednią obserwację wartościowych z punktu widzenia estetycznego i historycznego zespołów obiektów, w tym przede wszystkim zespołów dworsko-parkowych i sakralnych. Strefy te należy wyznaczyć szczegółowo na etapie planu miejscowego wokół obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków.

Strefa "K" - ochrony krajobrazu.

Przedmiotem ochrony są obszary krajobrazu kulturowego o wysokich wartościach, w których obowiązuje zakaz budowy obiektów przemysłowych i wielkokubaturowych, mogących pogorszyć wartości estetyczne krajobrazu. Dla nowo projektowanych obiektów należy stosować formy architektoniczne nawiązujące do zabudowy tradycyjnej. Zachowywać i kultywować sposoby zagospodarowania zieleni wiejskiej, w tym zadrzewienia śródpolne i przydrożne z zachowaniem gatunków rodzimych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na terenie gminy Czerniewice ochroną konserwatorską objęte zostały następujące obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków:

2. Park zabytkowy w Chociwciu
3. Park zabytkowy w Chociwku
4. Park zabytkowy w Czerniewicach
5. Park dworski w Lipiu
6. Park zabytkowy w Studziankach
7. Park zabytkowy w Wielkiej Woli
8. Dwór w Wielkiej Woli

9. Dzwonnica - Kościół par. pw. św. Andrzeja Apostoła (św. Małgorzaty) w Czerniewicach
10. Kościół par. pw. św. Andrzeja Apostoła (św. Małgorzaty) w Czerniewicach
11. Kościół par. pw. św. Jakuba Apostoła w Krzemienicy
12. Kaplica par. pw. św. Rocha w Wielkiej Woli

Zabytki techniki we wsi:

- Teodozjów - olejarnia

Obiekty i obszary objęte ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do gminnej ewidencji zabytków:

Zespoły podworskie:

- Chociw
- Chociwek
- Czerniewice
- Studzianki
- Wielka Wola

Cmentarze we wsi :

- Annów - cmentarz ewangelicki
- Czerniewice - cmentarz rzym.-kat.
- Czerniewice - cmentarz rzym.-kat. przykościelny
- Dąbrówka - cmentarz wojenny
- Krzemienica - cmentarz rzym.-kat.
- Krzemienica - cmentarz rzym.-kat. przykościelny
- Stanisławów Lipski - cmentarz ewangelicki
- Stanisławów Studziński - cmentarz ewangelicki

Zabudowa zagrodowa we wsi :

- Studzianki nr 30 - dom
- Studzianki – zagroda młynarska
- Studzianki nr 30– obora
- Chociw – cegielnia
- Chociw - krochmalnia
- Podkonice Duże - młyn motorowy
- Strzemeszna - młyn wodny
- Studzianki - młyn
- Zagóry – młyn

Parki we wsi:

- Czerniewice – park przykościelny

2.6. USTALENIA DOTYCZĄCE ZASAD KSZTAŁTOWANIA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Przestrzeń publiczna, stanowiąca centra wsi, place, drogi, miejsca integrujące społeczność lokalną, typu: urzędy administracyjne, obiekty nauki, oświaty, kultury, zdrowia, pocztowo-telekomunikacyjne, bezpieczeństwa publicznego (np. straż, policja), obiekty sakralne, parkowe itp. przedstawiona została na rysunku zmiany Studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy - w skali 1:25 000.

Ustala się następujące zasady przy kształtowaniu przestrzeni publicznych:

- dążenie do koncentracji zabudowy mieszkaniowej,

- przy wyznaczaniu zabudowy mieszkaniowo-usługowej nawiązywanie do wykształconej linii zabudowy,
- eksponowanie obiektów (w tym obiektów małej architektury), terenów, placów historycznych, zieleni, w tym założeń parkowo-dworskich itp.
- harmonijne nawiązywanie gabarytami projektowanej zabudowy do istniejącej, ze szczególnym uwzględnieniem i eksponowaniem obiektów historycznych, w powiązaniu z walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi,
- stosowanie stonowanej kolorystyki przy wykańczaniu zabudowy, form małej architektury,
- zakaz wprowadzania ogrodzeń (od strony dróg i placów) pełnych, o wypełnieniu powyżej 80 % powierzchni przęsła, z prefabrykowanych elementów betonowych i pełnych metalowych, o wysokości powyżej 1,8 m.

2.7. OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM.

Gmina Czerniewice posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, obejmujący obszar całej gminy. Do obszarów, w których są realizowane inwestycje celu publicznego należą:

- obszary placów, dróg i ulic – drogi gminne, w tym przestrzenie publiczne wraz z terenem przyległym do tych dróg, drogi wewnętrzne, które mogą być modernizowane i przekształcane w drogi publiczne i przestrzenie publiczne, w których mogą być realizowane sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- obszary ujęć wód, stacji uzdatniania wody, obszary oczyszczalni, przepompowni ścieków, urządzenia do pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł typu: geotermalna, wiatrowa, itp
- obszary ścieżek rowerowych lokalizowanych poza obszarem celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- obszary istniejących i projektowanych obiektów służących bezpieczeństwu, w tym strażnice OSP, posterunki policji, obiektu usług łączności, służby zdrowia, do wykorzystania na cele specjalne i zarządzania kryzysowego itp.

2.8. OBSZARY INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.

Teren gminy został już objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który uwzględnił inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz w programie zadań rządowych i samorządowych (krajowych, wojewódzkich i powiatowych).

Do obszarów, w których są realizowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym należą:

- tereny dróg i ulic – drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe wraz z terenem przyległym do tych dróg, w którym mogą być realizowane sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- obszar drogi krajowej nr 67 modernizowanej do parametrów drogi ekspresowej wraz z przebudową skrzyżowań z drogami niższych kategorii, drogami wewnętrznymi, siecią dróg zbiorczych serwisowych obsługujących tereny przyległe, MOP-ami,
- obszar modernizowanej drogi wojewódzkiej nr 726 z możliwością budowy ścieżek rowerowych,
- obszary modernizowanych dróg powiatowych z możliwością budowy ścieżek rowerowych oraz chodników, przede wszystkim w terenach zabudowanych,
- obszary infrastruktury technicznej o znaczeniu ponad lokalnym, typu: linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia DN300PN-4,0 Mpa wzdłuż drogi ekspresowej E 67, projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 400mm, stacje redukcyjne gazu, stacje transformatorowe, urządzenia do pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł typu: geotermalna, wiatrowa, itp.
- obszary inwestycji związane z gospodarką wodną (w tym obiekty „małej retencji wodnej”), przeciwdziałającą osuwaniu się mas ziemi, ochroną przeciwpowodziową,

- obszary przedsięwzięć związanych z ochroną przyrody (w tym z wyznaczaniem i urządzaniem szlaków turystycznych i miejscami obsługi turystów), gruntów rolnych (melioracje), zabytków, krajobrazu kulturowego, wspieraniem inwestycji w zakresie rewitalizacji historycznych obiektów i obszarów oraz zagospodarowania przestrzeni publicznych,
- obszary przedsięwzięć związanych z ochroną przeciwpożarową (w tym przedsięwzięcia związane z ochroną i pielęgnacją lasów państwowych),
- obszary tras szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych lokalizowanych poza obszarem celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszary związane z przedsięwzięciami dotyczącymi bezpieczeństwa i obronności kraju.

2.9. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Ustala się:

- ochronę przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze kompleksów gleb chronionych (oznaczonych symbolem RP) IV i wyższej klasy bonitacyjnej,
- ochronę gruntów rolnych poprzez wprowadzenie w planach miejscowych zakazu realizacji nowej zabudowy nierolniczej na gruntach IV i wyższej klasy bonitacyjnej,
- ograniczanie rozpraszania zabudowy rolniczej w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej (oznaczonej symbolem RE) – na glebach niechronionych,
- ochronę gruntów rolnych poprzez zwiększanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- wyłączenie spod zabudowy dolin rzecznych i cieków wodnych, stanowiących powiązane ze sobą ciągi i korytarze ekologiczne, jako istotne ogniwo systemu ekologicznego województwa i kraju,
- utrzymanie łąkowych form użytkowania gruntów, zachowanie naturalnego ukształtowania dolin z systemem zadrzewień i zakrzewień, z dopuszczeniem obiektów małej retencji wodnej, a także sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych,
- zwiększanie lesistości gminy poprzez zalesianie gruntów rolnych niższej klasy bonitacyjnej (z wyłączeniem gleb III klasy bonitacyjnej i zwartych kompleksów IV klasy), nie rokujących nadziei na poprawę efektywności gospodarowania,
- zachowanie istniejących obiektów niezwiązanych z gospodarką rolną w obrębie siedliska, z możliwością rozbudowy (w tym w kierunku agroturystyki),
- dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania istniejących obiektów (na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i przepisów szczególnych),
- dopuszcza się powierzchnią eksploatację kopalin pospolitych po udokumentowaniu złóż, w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i przepisy szczególne.
- dopuszcza się lokalizowanie elektrowni wiatrowych w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i przepisy szczególne,

Ustalenia dotyczące leśnej przestrzeni produkcyjnej

- zachowanie istniejących lasów oraz obiektów związanych z obsługą gospodarki leśnej z możliwością rozbudowy oraz zmianą sposobu użytkowania na cele obsługi turystyki, rekreacji i mieszkalnictwa, i po uzyskaniu (w miarę potrzeb) zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, na podstawie przepisów szczególnych, z dopuszczeniem dolesień na podstawie planów urządzenia lasów,
- zachowanie istniejących obiektów niezwiązanych z gospodarką leśną, z możliwością przekształcenia w zabudowę mieszkaniową, rekreacyjną, związaną z obsługą turystyki, na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, i po uzyskaniu (w miarę potrzeb) zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, i na podstawie przepisów szczególnych,
- dopuszczenie rekreacji na terenach lasów prywatnych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, i na podstawie przepisów szczególnych (i po uzyskaniu zgody

- na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne- w miarę potrzeb),
- podniesienie stopnia lesistości poprzez dolesienia gleb o niskiej klasie bonitacyjnej, położonych głównie w obrębie przestrzennego rozwoju lasu (granicy rolno-leśnej),
- wyłączenie spod zalesiania kompleksów gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej (III-IV), z dopuszczeniem możliwości zalesienia gruntów wyższych klas bonitacyjnych, o ile zlokalizowane są w większych kompleksach przeznaczonych do zalesienia,
- dopuszczenie realizacji urządzeń infrastruktury, w tym dróg publicznych i wewnętrznych oraz szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych,
- dopuszcza się lokalizowanie na terenach rolnych, przeznaczonych pod zalesienie, elektrowni wiatrowych w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i przepisy szczególne.

2.10. OBSZARY DO OBJĘCIA MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czerniewice stanowi materiał wejściowy do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy. Określa potencjalne kierunki rozwoju przestrzennego i gospodarczego gminy zgodnie z uwarunkowaniami środowiska naturalnego i kulturowego.

Obszar całej gminy Czerniewice objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. W miarę występowania potrzeb, dopuszcza się opracowywanie nowych planów lub ich zmian, w zgodzie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (lub ze zmianą Studium). Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (zmiany) należy obowiązkowo opracować:

- w obszarze węzłów drogowych w Podkonicach , Wólce Jagielczyńskiej i Czerniewicach, na trasie nr 8 z uwzględnieniem istniejącego zagospodarowania, z preferencją przeznaczania terenów w obszarze węzłów pod tereny obsługi komunikacji samochodowej i transportu, pod tereny aktywizacji gospodarczej (przemysł, magazyny, składy, usługi produkcyjne itp.),
- dla obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m² w terenach P i UP (według oznaczenia na rysunku zmiany Studium – Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy),
- przy zmianie sposobu użytkowania istniejących obiektów w terenach RPZ, RP, RE,
- przy wyznaczaniu zabudowy pozarolniczej w terenach RE,
- przy przekształcaniu w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, rekreacyjną, związaną z obsługą turystyki i rekreacji w terenach ZL,
- przy przekształcaniu w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, rekreacyjną, związaną z obsługą turystyki i rekreacji oraz rolnictwa w terenach R/ZL,
- przy zalesianiu gruntów rolnych w terenach R/ZL,
- przy wyznaczaniu lokalizacji elektrowni wiatrowych w terenach RP, RE, R/ZL, PG, P, UP, UKS, RPZ, w przypadku gdy nie będzie elementem towarzyszącym nowemu przeznaczeniu,
- przy wyznaczaniu terenów powierzchniowej eksploatacji kopalni pospolitych,
- przy zmianie sposobu zagospodarowania obszarów i terenów górniczych (po wyeksploatowaniu złoża),

Zmiany planów (plany) winny obejmować tereny wydzielone w sposób dający się odnieść do granic nieruchomości, istniejących dróg, charakterystycznych elementów topograficznych oraz aktualnego użytkowania terenów itp. Za zgodne ze Studium uważa się te plany, których granice opracowania wynikają z uwzględnienia w/w uwarunkowań.

2.11. OBSZARY WYMAGAJĄCE SCALEŃ

Studium nie wyznacza na obszarze gminy terenów, dla których obligatoryjne było by przeprowadzenie scaleń i podziału nieruchomości, zgodnie z zapisem art. 10 ust. 2 pkt 8 ustawy

o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W wyniku lokalnych uwarunkowań dopuszcza się scalanie i podziały gruntów w terenach, dla których opracowywane są plany miejscowe.

2.12. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na obszarze gminy nie występują tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych..

2.13. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie gminy nie występują obiekty i obszary, dla których zachodziłaby potrzeba wyznaczenia w złożu kopaliny filara ochronnego.

2.14. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH

Na terenie gminy nie występują obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych, o których mowa w ustawie z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady, ani innych miejsc pamięci narodowej, które należało by wskazać do ochrony.

2.15. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

- Obszarami, które podlegają rehabilitacji i rekultywacji są:
- układy przestrzenne, tereny i obiekty zabytkowe określone w Kierunkach rozwoju gminy w punkcie 2.4
 - istniejące i projektowane tereny poeksploatacyjne.

2.16. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarze gminy nie występują tereny zamknięte.